

แนวทางการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ
สำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ
(ฉบับสมบูรณ์)

นางสาวกนกกาญจน์ บุญเปี่ยม

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

หัวข้อเอกัตศึกษา แนวทางการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อ
บรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

โดย นางสาวกนกกาญจน์ บุญเปี่ยม

รหัสประจำตัว 648 01879 34

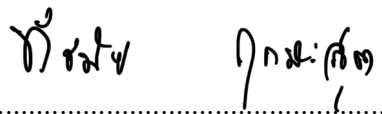
หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดวิชา ภาษีอากร

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ทัชมัย ฤกษ์สุต

ปีการศึกษา 2565

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเศรษฐกิจ

ลงชื่อ..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ทัชมัย ฤกษ์สุต)

บทคัดย่อ

เอกัตศึกษานับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยศึกษาถึงปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย และหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย พร้อมทั้งศึกษาหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยพบว่าประเทศไทยมักประสบกับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะมาจากปัจจัยเสี่ยงทางธรรมชาติหรือปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน สังคม และภาพรวมเศรษฐกิจในประเทศ และเป็นผลทำให้รัฐบาลมีเงินงบประมาณไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกันตามมา ดังนั้นการมีงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการเพื่อรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติจึงนับได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ เพราะจะสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผลทำให้ช่วยบรรเทาความสูญเสียและความเสียหายอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้

อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติมาก่อน จึงได้มีการศึกษาถึงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และผลที่ได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวในประเทศออสเตรเลีย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าประเทศออสเตรเลียประสบกับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติในบริบทที่คล้ายคลึงกันกับประเทศไทย และรัฐบาลของประเทศออสเตรเลียได้ตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ จึงได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อหน่วยงานบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินของแต่ละรัฐ เพื่อให้สามารถจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีกรอบในการจัดการภัยพิบัติที่ดี และสามารถปฏิบัติได้จริง

ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่จะนำแนวทางการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย เพื่อเป็นการสรรหางบประมาณเพิ่มเติมให้กับหน่วยงานของรัฐบาล อีกทั้งยังสามารถนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้ในการจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษานับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีโดยได้รับความเมตตาและความช่วยเหลืออย่างดี จากศาสตราจารย์ที่ขมัย ฤกษ์สุด อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาสละเวลา และเสนอแนะความรู้ รวมถึงแนวทางในการเขียนเอกัตศึกษา ตลอดจนการตรวจทานข้อมูลและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ตั้งแต่เริ่มต้นวางโครงร่างของเนื้อหาจนเอกัตศึกษานับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์พิเศษ และวิทยากรทุกท่านที่ประสิทธิภาพวิชาความรู้ในด้านของกฎหมายภาษีอากร ตลอดจนความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร ศศ.ม. ทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือตลอดการศึกษาในหลักสูตรนี้เป็นอย่างดีตลอดมา

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว สำหรับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต และให้การสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา ตลอดจนเป็นกำลังใจสำคัญตลอดการศึกษา เพื่อให้การเขียนเอกัตศึกษานับนี้เป็นไปด้วยความราบรื่น รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากคุณเกวลิน อยู่เย็น และคุณณัฐนิชา แก้วกล้า ที่คอยรับฟังปัญหา และให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีมาตลอด ทั้งนี้ผู้เขียนขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเอกัตศึกษานับนี้แต่ไม่ได้เอ่ยนาม ทั้งเพื่อน ๆ ศศ.ม. รุ่น 24 และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่บริษัททุกท่าน

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกัตศึกษานับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจไม่มากนักน้อย ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นความรู้ที่จะศึกษาเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในภายภาคหน้าได้ หากเอกัตศึกษานับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนต้องขอภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

กนกกาญจน์ บุญเปี่ยม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูปภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย และหลักเกณฑ์ ปัญหา และผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย	6
2.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย	7
2.1.1 ความหมายและลักษณะของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ.....	7
2.1.1.1 ความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ	7
2.1.1.2 ลักษณะของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ.....	9
2.1.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ.....	12
2.1.2.1 หลักการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ.....	12
2.1.2.2 รูปแบบการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ.....	14
2.1.2.3 ข้อดีและข้อเสียของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ	14
2.1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย	17
2.1.4 การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย	21
2.2 ขอบเขตความหมายและลักษณะทั่วไปของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย	22
2.2.1 ความหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย.....	23
2.2.2 ลักษณะทั่วไปของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 ขอบเขตความหมายและหลักการทางกฎหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติ.....	24
2.3.1 ความหมายทางกฎหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติ.....	24
2.3.2 ลักษณะของภัยพิบัติทางธรรมชาติทางกฎหมาย.....	25
2.3.3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย.....	26
2.3.4 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย.....	27
2.3.5 หลักการพื้นฐานทางกฎหมายเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ.....	27
2.4 ปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย.....	28
บทที่ 3 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย.....	32
3.1 ลักษณะของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ.....	33
3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ.....	33
3.3 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ.....	34
3.3.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์....	34
3.3.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย.....	37
3.4 ผลจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย.....	41
บทที่ 4 บทวิเคราะห์แนวทางการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลียมาใช้กับประเทศไทย.....	44

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.1 ความเหมาะสมในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทา ความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย	45
4.2 การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความ เสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียมาใช้กับ ประเทศไทย.....	46
4.2.1 ประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี	48
4.2.2 ประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี.....	49
4.2.3 ผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษี.....	49
4.2.4 หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี.....	49
4.2.5 อัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บ	50
4.2.6 ส่วนลดอัตราภาษี.....	51
4.2.7 กำหนดการชำระภาษี.....	51
4.2.8 การนำเงินภาษีไปใช้ประโยชน์.....	51
4.3 ปัญหาที่อาจยังมีอยู่ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทา ความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ แม้ว่าจะมีการจัดเก็บภาษีดังกล่าว ในประเทศไทยแล้ว.....	52
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	54
5.1 บทสรุป.....	54
5.1.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และปัญหาและผลกระทบ เกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย.....	54
5.1.1.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ	54
5.1.1.2 ปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย	56
5.1.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และผลจากการจัดเก็บภาษี เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สิน อันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย	56

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.1.2.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการ เพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของรัฐนิวเซาท์เวลส์.....	57
5.1.2.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการ เพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย.....	58
5.1.2.3 ผลจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อ บรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติใน ประเทศออสเตรเลีย.....	58
5.1.3 แนวทางการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการ เพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศ ออสเตรเลียมาใช้กับประเทศไทย.....	58
5.1.3.1 ความเหมาะสมในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการ เพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ในประเทศไทย.....	59
5.1.3.2 การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการ เพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของประเทศออสเตรเลียมาใช้กับประเทศไทย.....	59
5.1.3.3 ปัญหาที่อาจยังมีอยู่ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับ การจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทาง ธรรมชาติ แม้ว่าจะมีการจัดเก็บภาษีดังกล่าวในประเทศไทยแล้ว.....	61
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	63

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย	27
ตารางที่ 2 อัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมบริการฉุกเฉินที่ต้องชำระของปีการเงินพ.ศ. 2564 – 2565 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	39
ตารางที่ 3 เพดานจำนวนเงินขั้นต่ำ และจำนวนเงินสูงสุดที่ต้องเสียภาษีของปีการเงิน พ.ศ. 2564 – 2565 สำหรับทรัพย์สินแต่ละประเภทที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ...	40
ตารางที่ 4 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับจัดการเพื่อ บรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย	46

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 สถิติสถานการณ์อัคคีภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562.....	29
รูปภาพที่ 2 สถิติสถานการณ์วาตภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562.....	29
รูปภาพที่ 3 สถิติสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562.....	30
รูปภาพที่ 4 สถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562.....	30
รูปภาพที่ 5 สถิติการจัดหาอาสาสมัคร ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2564.....	42
รูปภาพที่ 6 สถิติการจัดหาอุปกรณ์เพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉิน ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2564	42
รูปภาพที่ 7 สถิติความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2563.....	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นมหันตภัยที่เกิดขึ้นตามปรากฏการณ์ทางธรรมชาติโดยฉับพลัน เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย และธรณีพิบัติภัย เป็นต้น เมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้นแล้วย่อมส่งผลทำให้เกิดอันตรายและเกิดความสูญเสียต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้ประสบภัย อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศตามมา

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติหลายรูปแบบตลอดทั้งปี เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นซึ่งมักจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม และพายุหมุนเขตร้อน โดยภัยพิบัติทางธรรมชาติแต่ละประเภทก็จะก่อให้เกิดความเสียหายในระดับเล็กน้อยถึงรุนแรงแตกต่างกันไป แต่นับวันมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อาทิ น้ำท่วมใหญ่ พ.ศ. 2554 ที่ได้ส่งผลกระทบทำให้พื้นดินกว่า 150 ล้านไร่ (6 ล้านเฮกตาร์) เกิดความเสียหาย ซึ่งในจำนวนนี้เป็นทั้งพื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมใน 65 จังหวัด 684 อำเภอ ราษฎรได้รับความเดือดร้อน 4,086,138 ครัวเรือน 13,595,192 คน บ้านเรือนเสียหายทั้งสิ้น 2,329 หลัง บ้านเรือนเสียหายบางส่วน 96,833 หลัง พื้นที่การเกษตรคาดว่าจะได้รับความเสียหายทั้งสิ้น 11.20 ล้านไร่ ถนน 13,961 สาย ท่อระบายน้ำ 777 แห่ง ฝาย 982 แห่ง ทำนบ 142 แห่ง สะพาน/คอสะพาน 724 แห่ง บ่อปลา/บ่อกัก/หอย 231,919 ไร่ ปศุสัตว์ 13.41 ล้านตัว มีผู้เสียชีวิต 813 ราย (44 จังหวัด) และสูญหาย 3 คน¹ จึงเป็นสาเหตุทำให้ภาครัฐต้องอนุมัติเงินงบประมาณจำนวนมากเพื่อนำมาใช้ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยสำหรับการดำรงชีพในยามฉุกเฉิน รวมถึงช่วยในการปรับปรุงและฟื้นฟูพื้นที่ที่ประสบภัยให้กลับมาอยู่ในสภาพคงเดิม

ในขณะที่ภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเนื่องจากมีปัจจัยเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ปัญหาโลกร้อนที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ แต่การจัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติของรัฐบาลให้กับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายใต้กระทรวงมหาดไทย และกรมโยธาธิการและผังเมือง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เป็นจำนวนเงิน 3,190 ล้านบาท และ 10,077 ล้านบาท ตามลำดับ กลับลดลงจากการจัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติให้กับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายใต้กระทรวงมหาดไทย

¹ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, อุทกภัยในประเทศไทย พ.ศ. 2554 [ออนไลน์]., แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/อุทกภัยในประเทศไทย_พ.ศ._2554 (สืบค้นข้อมูล: 28 สิงหาคม 2565).

และสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เป็นจำนวนเงิน 5,217 ล้านบาท และ 19,299 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกันกับ ยุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของชาติที่มีความครอบคลุมในทุกระบบตามวัฏจักรการเกิด ภัยพิบัติ โดยแนวทางและหลักการปฏิบัติในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ สามารถจำแนกออก ได้เป็น 3 ระยะ² ดังนี้

- (1) ระยะที่ 1 ก่อนเกิดภัย: การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction) ได้แก่
 - (1.1) การป้องกันและลดผลกระทบภัยพิบัติ (Prevention and Mitigation) และ
 - (1.2) การเตรียมความพร้อม (Preparedness)
- (2) ระยะที่ 2 ระหว่างเกิดภัย: มาตรการรับมือยามเมื่อประสบเหตุฉุกเฉิน (Emergency Management) ได้แก่
 - (2.1) การเผชิญเหตุ (Response) และ
 - (2.2) การบรรเทาทุกข์ (Relief)
- (3) ระยะที่ 3 หลังเกิดภัย: มาตรการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติ (Recovery Build Back Better and Safer) ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction)

การลดการจัดสรรงบประมาณจึงอาจเป็นสาเหตุทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติมีงบประมาณไม่เพียงพอเพื่อที่จะใช้ ในการเตรียมความพร้อม รวมถึงจัดซื้อเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับการจัดการหรือรับมือ กับเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นเหตุให้เกิดความ เสียหายต่อทรัพย์สินเป็นวงกว้าง

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแหล่งเงินได้ของรัฐบาลพบว่าแหล่งเงินได้ที่สำคัญที่สุดมาจากภาษี อากรที่มีการเรียกเก็บจากทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ไม่ว่าจะเป็นภาษีทางตรงหรือภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีที่ดินและ สิ่งปลูกสร้าง ภาษีสรรพสามิตพิเศษ ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม และภาษีการรับมรดก เป็นต้น โดยรัฐบาลจะนำ เงินได้จากการจัดเก็บภาษีอากรมาใช้จ่ายในการบริหารประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านโครงสร้างพื้นฐานหรือการสร้างระบบสาธารณสุขูปโภค เช่น ระบบขนส่งสาธารณะ การบริการด้านสาธารณสุข ความมั่นคงของประเทศ และด้านการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ภาษีอากรที่ กล่าวไปแล้วข้างต้นยังมีการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์ในด้านอื่น ๆ ได้แก่ การจัดเก็บภาษีเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked Tax) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และการคลังที่สำคัญของ รัฐบาลเพื่อใช้ในการสรรหางบประมาณสำหรับโครงการเฉพาะอย่าง กล่าวคือ เป็นค่าธรรมเนียมพิเศษ

² ธนพร อินพุ่ม, การรับมือผลกระทบภัยพิบัติตามธรรมชาติ [ออนไลน์]., เดือนพฤษภาคม 2558, แหล่งที่มา: <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2558-05/NALT-radioscript-rr2558-230558.pdf> (สืบค้นข้อมูล: 28 สิงหาคม 2565).

หรือภาษีที่มีการระบุวัตถุประสงค์ของภาษีอย่างชัดเจน โดยรายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวจะถูกกันเอาไว้และนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์หรือโครงการเฉพาะอย่างที่กำหนดไว้เท่านั้น รัฐบาลไม่สามารถนำไปบริหารจัดการเพื่อประโยชน์อื่นใดนอกเหนือตามวัตถุประสงค์ได้ และการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ มักมีเป้าหมายเพื่อนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้ในเรื่องบริการสาธารณะหรือการลงทุน³

ในการรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจจะส่งผลทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน ถ้าหากภาครัฐมีการกันเงินเอาไว้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินและทรัพย์สิน เช่น ที่ดินเกษตรกรรม ที่ดินอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย และที่ดินเพื่อการพาณิชย์ เป็นต้น เพื่อใช้สำหรับเป็นเงินทุนที่ยั่งยืนในการเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดการและบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ก็จะเป็นการช่วยประหยัดเงินงบประมาณของภาครัฐ และทำให้ภาครัฐสามารถนำเงินส่วนที่ประหยัดได้นั้นไปใช้ในการบริหารประเทศในด้านอื่น ๆ ให้เจริญต่อไปได้ในอนาคต

ดังนั้นด้วยเหตุผลและความจำเป็นที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาในการจัดทำเอกัตศึกษาฉบับนี้ โดยศึกษาถึงปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทยที่สามารถใช้ในการจัดการและบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- (2) เพื่อศึกษาปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน
- (3) เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศออสเตรเลียที่สามารถใช้ในการจัดการและบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ
- (4) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยนำการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศออสเตรเลียที่สามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยเพื่อการจัดการและบรรเทาความเสียหาย

³ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), “Resource revenue earmarking: Comparative analysis and lessons learned, Policy dialogue on natural resource-bases development,” [Online]., Available from: <https://www.oecd.org/dev/inclusive-societies-development/Session-6-Report-on-Earmarking-Practices.pdf> [28 Aug 2022].

ของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นมหันตภัยที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและนำมาซึ่งความสูญเสียต่อทรัพย์สิน หากมีการนำแนวทางการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติมาปรับใช้ในประเทศไทยจะส่งผลให้มีเงินทุนที่ยั่งยืนในการช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

เอกัตศึกษานี้มุ่งศึกษาหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย ขอบเขตความหมายและลักษณะทั่วไปของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย ขอบเขตความหมายและหลักการทางกฎหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน รวมถึงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศออสเตรเลียที่สามารถใช้ในการจัดการและบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทยสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการวิจัยด้วยวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่มุ่งจะศึกษาค้นคว้ารวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วยตัวบทกฎหมาย บทความวารสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย รวมถึงข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งในประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย ขอบเขตความหมายและลักษณะทั่วไปของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย ขอบเขตความหมายและหลักการทางกฎหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย และนำข้อมูลความรู้ที่ได้ทั้งหมดจากการศึกษามาทำการวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) เพื่อให้ทราบหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทยที่สามารถใช้ในการจัดการและบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

(2) เพื่อให้ทราบปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน

(3) เพื่อให้ทราบหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศออสเตรเลียที่สามารถใช้ในการจัดการและบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

(4) เพื่อให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยนำการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศออสเตรเลียที่สามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยเพื่อการจัดการและบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง

บทที่ 2

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย และหลักเกณฑ์ ปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

ภาษีอากรเป็นแหล่งเงินได้หลักของรัฐบาลเพื่อใช้ในการดำเนินโครงการสำหรับการบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งมักจะเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อส่วนรวม อาทิ การสร้างระบบสาธารณูปโภคหรือโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น การจัดเก็บภาษีอากรนอกจากจะเป็นแหล่งเงินได้ทางการคลังที่สำคัญของประเทศแล้วยังถือว่าเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เครื่องมือในการควบคุมการบริโภคของประชาชน เครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจ เครื่องมือในการกระจายรายได้และทรัพย์สินแก่ประชาชน และเครื่องมือในการสนองต่อนโยบายของรัฐบาล⁴ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การจัดเก็บภาษีอากรเป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และการคลังในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล ในปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked Tax) เพื่อใช้ในการสรรหางบประมาณสำหรับโครงการเฉพาะอย่าง โดยรัฐบาลสามารถนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์หรือโครงการเฉพาะอย่างที่กำหนดไว้เท่านั้น และไม่สามารถนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้⁵ ซึ่งการจัดเก็บภาษีนี้นั้นจะผูกติดกับรายได้จากภาษีสรรพสามิตที่มีการเรียกเก็บจากสินค้าตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ จากนั้นจึงจัดสรรให้กับ 4 กองทุนหรือองค์การ ได้แก่ กองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย กองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ และกองทุนผู้สูงอายุ⁶ อย่างไรก็ตามประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบกับปัญหาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงทางธรรมชาติ หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ ภาวะโลกร้อน (Global Warming) หรือ ปฏิกิริยาเรือนกระจก (Greenhouse Effect) เป็นต้น ประกอบกับมนุษย์ไม่สามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ จึงมักส่งผลทำให้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้ประสบภัยเป็นวงกว้างตลอดจนภาพรวมของเศรษฐกิจในประเทศ ดังนั้นรัฐบาลสามารถนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมาใช้เป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยจะต้องศึกษาถึงความหมายและลักษณะของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษี

⁴ สุเทพ พงษ์พิทักษ์, ภาษีทำไม ทำไมภาษี [ออนไลน์], 8 มิถุนายน 2560, แหล่งที่มา: https://sme.krungthai.com/sme/productListAction.action?command=getDetail&cateMenu=KNOWL_EDGE&cateId=9&itemId=66 (สืบค้นข้อมูล: 4 กันยายน 2565).

⁵ ภัทร จารุวัฒนมงคล, “Earmarked Tax,” การคลังปริทัศน์, (กันยายน 2557), หน้า 1.

⁶ เอื้ออารีย์ อึ้งจะนิล, “การรักษาความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพและความโปร่งใสของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked tax) ในประเทศไทย,” วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม 2564) : หน้า 79.

เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย ขอบเขตความหมายและลักษณะทั่วไปของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย ขอบเขตความหมายและหลักการทางกฎหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมถึงปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย

ภาษีอากรถือเป็นแหล่งเงินได้หลักของรัฐบาล ซึ่งหากมีการจำแนกประเภทของรายได้ตามลักษณะการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) ภาษีทั่วไป คือ การบังคับจัดเก็บภาษีอากรจากประชาชนโดยที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต เป็นต้น ซึ่งรายได้จากภาษีทั่วไปที่รัฐบาลจัดเก็บได้นั้นจะถูกจัดอยู่ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี และรัฐบาลไม่มีข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินนั้น กล่าวคือ รัฐบาลสามารถนำไปใช้จ่ายสำหรับวัตถุประสงค์ใดก็ได้

(2) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ การจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมพิเศษเพื่อใช้ในการสรรหางบประมาณสำหรับโครงการเฉพาะอย่างที่มีการระบุวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลเอาไว้อย่างชัดเจน และรัฐบาลไม่สามารถนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้จ่ายนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ได้ ซึ่งรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่รัฐบาลจัดเก็บได้นั้นจะไม่ได้ถูกจัดอยู่ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นเงินนอกงบประมาณ

2.1.1 ความหมายและลักษณะของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1.1.1 ความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

จากการศึกษาผลงานและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องพบว่ามีกำหนดคำนิยามและความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

วรรณภา แพรศรี และคณะจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้กำหนดคำนิยามและความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะว่า “การกั้นเงินภาษี ค่าธรรมเนียม หรือเงินรายได้ประเภทอื่นรวมทั้งการเก็บภาษีเพิ่มเติม เพื่อนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยไม่สามารถนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ได้”⁷

⁷ วรรณภา แพรศรี และคณะ, “การศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการกั้นเงินภาษีอากรและการกั้นเงินประเภทอื่นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อรักษาวินัยการคลังของรัฐ,” (โครงการวิจัยของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2561), หน้า 6.

ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม ได้กำหนดคำนิยามและความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะว่า⁸ “รายได้ที่จัดเก็บได้จากภาษีเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งของรัฐบาล และจะต้องนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ในกิจการอย่างอื่นได้”⁹

Ceren Ozer et al. ได้กำหนดคำนิยามและความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะว่า “แนวปฏิบัติในการนำรายได้ทั้งหมดหรือบางส่วนจากภาษีหรือกลุ่มภาษีมารับการจัดสรรหรือกันเอาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายที่กำหนด”¹⁰

Michael Ango และ Samuel Ibrahim ได้กำหนดคำนิยามและความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะว่า “ภาษีพิเศษใด ๆ ที่เรียกเก็บโดยรัฐบาลสำหรับโครงการ หรือภาคส่วนของเศรษฐกิจโดยเฉพาะ โดยทั่วไปภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมักถูกนำมาใช้ในสถานการณ์ที่ภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจต้องการเงินทุนพิเศษเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการกับปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ”¹¹

Robert Carling¹² ได้กำหนดคำนิยามและความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะว่า “รายได้สุทธิทั้งหมดที่ได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่จัดเก็บแยกต่างหากจากรายได้ทั่วไป เพื่อเป็นรายจ่ายของรัฐบาลสำหรับโครงการเฉพาะอย่างเท่านั้น และจ่ายเงินเต็มจำนวนให้แก่โครงการนั้น โดยอาจกระทำในรูปแบบของการเรียกเก็บภาษี (Levy) หรือมูลค่าส่วนเพิ่ม (Charge) ซึ่งอาจมีชื่อเรียกอย่างอื่นและถือว่าเป็นภาษีประเภทหนึ่ง”¹³

⁸ วิชิตา วิสมิตะนันท์, “ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับกองทุนสิ่งแวดล้อม,” (การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต สาขากฎหมายภาษี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563), หน้า 28.

⁹ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), หน้า 137.

¹⁰ Ceren Ozer et al., “HEALTH EARMARKS AND HEALTH TAXES: WHAT DO WE KNOW?,” The Health, Nutrition and Population Knowledge Briefs of the World Bank (December 2020) : 1-2.

¹¹ Michael Ango and Samuel Ibrahim, Nigeria: Recourse To Earmarked Taxes As An Additional Source Of Government Revenue [Online]., 21 April 2021, Available from: <https://www.mondaq.com/nigeria/tax-authorities/1059910/recourse-to-earmarked-taxes-as-an-additional-source-of-government-revenue> [17 Sep 2022].

¹² Robert Carling, “Tax Earmarking: Is it Good Practice,” (New South Wales: The Centre for Independent Studies, 2007).

¹³ เตชชัฐ บัวคง, “ปัญหาการกันเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560), หน้า 28.

จากการกำหนดค่านิยมและความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ หมายถึง รายได้ของรัฐบาลที่มาจากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมพิเศษ เงินรายได้ประเภทอื่น รวมถึงการจัดเก็บภาษีอากรเพิ่มเติม โดยรัฐบาลได้มีการกันเงินดังกล่าวเอาไว้สำหรับใช้ในโครงการเฉพาะ หรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างเท่านั้น และรัฐบาลไม่สามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดเอาไว้ได้ ซึ่งรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจะมีความแตกต่างจากรายได้จากการจัดเก็บภาษีทั่วไปตรงที่การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนั้นรัฐบาลสามารถนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยตรง และเป็นรายได้ที่ไม่ได้ถูกจัดอยู่ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นเงินนอกงบประมาณ

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยมักมีการกันเงินจาก “ภาษี” หรือ “ค่าธรรมเนียม” เอาไว้ ซึ่งรายได้ทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกันในเรื่องของการตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียม กล่าวคือ ภาษีต้องไม่มีผลเป็นการตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี รัฐบาลสามารถนำรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้จ่ายเพื่อสาธารณประโยชน์และผลประโยชน์จะตกแก่บุคคลในภาพรวม ส่วนค่าธรรมเนียมเป็นการจ่ายเพื่อให้บุคคลได้รับบริการจากรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลสามารถนำค่าธรรมเนียมที่ได้จากการจัดเก็บมาใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือไม่ก็ได้¹⁴

2.1.1.2 ลักษณะของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

จากค่านิยมและความหมายของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่กล่าวข้างต้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ 3 ประการ¹⁵ ดังนี้

(1) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีลักษณะเป็นการกันเงินรายได้จากภาษีหรือค่าธรรมเนียม

โดยทั่วไปเงินรายได้ทั้งหมดที่รัฐจัดเก็บได้จะต้องนำส่งเข้าคลังเป็นรายได้ของแผ่นดินเพื่อจัดท่างบประมาณรายจ่ายประจำปี แต่มีเงินบางประเภทที่กฎหมายอนุญาตให้กันเงินไว้ได้โดยไม่ต้องส่งเข้าคลังเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน เช่น ภาษีหรือค่าธรรมเนียมหรือเงินอื่นใดของรัฐบาลเพื่อเป็นเงินรายได้สำหรับกองทุนเฉพาะหรือสำหรับหน่วยงานของรัฐในการใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการกันเงินรายได้จากภาษีหรือค่าธรรมเนียมจะมีบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปี ดังนั้นเงินรายได้ที่มีกฎหมายอนุญาตให้กองทุนเฉพาะหรือหน่วยงานของรัฐกันเงินเอาไว้จึงถือว่าเป็นเงินแผ่นดินประเภทเงินนอกงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการกันเงินรายได้จากภาษีหรือค่าธรรมเนียมดังกล่าวรัฐบาลจะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยตรง

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30-31.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

เท่านั้น ไม่สามารถนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์อื่นใดได้¹⁶ อย่างไรก็ตามสำหรับการกันเงินรายได้จากภาษีหรือค่าธรรมเนียมนิยมนำไปใช้ในหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งในแต่ละประเทศนั้นรัฐบาลก็จะนำไปใช้จ่ายสำหรับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป

(2) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีลักษณะเป็นการจัดเก็บภาษีจากฐานภาษีเดิม หรือการจัดเก็บภาษีในรูปแบบใหม่¹⁷

(2.1) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีลักษณะเป็นการจัดเก็บภาษีจากฐานภาษีเดิม เป็นการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นมาจากฐานภาษีเดิมที่รัฐบาลมีการจัดเก็บอยู่แล้ว ซึ่งการจัดเก็บภาษีนี้นั้นจะมีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปใช้จ่ายหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่มีการจัดเก็บภาษีอากรมีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงิน กล่าวคือ ผู้เสียภาษีกับผู้รับประโยชน์เป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน เช่น การจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นของภาษีสุราหรือยาสูบในอัตราร้อยละ 2 เพื่อกันเงินไว้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยจากสุราหรือยาสูบ เป็นต้น ซึ่งการจัดเก็บภาษีอากรที่มีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปใช้จ่ายจะทำให้ผู้เสียภาษีทราบว่า การจัดเก็บภาษีอากรหรือเงินประเภทอื่น ๆ ดังกล่าวนั้นรัฐบาลจัดเก็บไปสำหรับการใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์ใดและใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการจัดเก็บภาษีอากรเหล่านั้น และเมื่อผู้เสียภาษีทราบและเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากรหรือเงินประเภทอื่น ๆ แล้วก็จะทำให้เกิดการยอมรับและความสมัครใจอันจะนำไปสู่การจัดเก็บภาษีที่ดีกว่า ส่วนในกรณีที่มีการจัดเก็บภาษีไม่มีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงิน กล่าวคือ ผู้เสียภาษีกับผู้รับประโยชน์ไม่ได้เป็นบุคคลกลุ่มเดียวกันหรือผู้เสียภาษีไม่ได้เป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการจัดเก็บภาษีอากรเหล่านั้น เช่น การจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นของภาษีสุราหรือยาสูบในอัตราร้อยละ 2 เพื่อเข้ากองทุนผู้สูงอายุเพื่อใช้สำหรับค่าสวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งในกรณีนี้จะมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐบาลมากกว่าความเชื่อมโยงระหว่างการจัดเก็บภาษีและการใช้จ่ายเงิน

(2.2) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีลักษณะเป็นการจัดเก็บภาษีในรูปแบบใหม่ เป็นการจัดหาแหล่งรายได้ใหม่ของรัฐบาลเพื่อนำมาใช้จ่ายในโครงการเฉพาะอย่างหรือวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งการจัดเก็บภาษีในรูปแบบใหม่นั้นอาจเป็นการจัดเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการที่ได้กำหนดไว้เป็นการ

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

¹⁷ ณัฐธยาน์ ว่องวงศาธิรักษ์, “การจัดเก็บภาษีเฉพาะสำหรับกองทุนประกันสุขภาพ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า 154.

เฉพาะตามกรอบของกฎหมาย¹⁸ เช่น การจัดเก็บภาษีเฉพาะเพื่อสุขภาพสำหรับกองทุนประกันสุขภาพ (Medicare Levy) ของประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น¹⁹

(3) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีลักษณะเป็นการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลเพื่อวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะ²⁰ กล่าวคือ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะในการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล ซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

(3.1) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายเงินไว้เป็นการเฉพาะอย่างกว้าง คือ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์การใช้จ่ายเงินตามกรอบของกฎหมายโดยที่มีการกำหนดตัวผู้ใช้จ่ายเงินและวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายเงินอย่างกว้าง ๆ ไม่ได้มีการเจาะจงเรื่องใดเป็นการเฉพาะ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บเพื่อนำไปใช้จ่ายจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรูปแบบการจัดเก็บรายได้หรือไม่ก็ได้ เนื่องจากการจัดเก็บหรือการกันเงินรายได้ดังกล่าวไม่ได้ถูกนำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์แก่ผู้เสียภาษีโดยตรง โดยตัวอย่างของการกันเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างกว้างในประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560²¹ ที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อนำไปใช้จ่ายสำหรับเป็นกองทุนผู้สูงอายุ ซึ่งการจัดเก็บภาษีดังกล่าวไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการกันเงินจากภาษีสุราและยาสูบ กล่าวคือ ผู้เสียภาษีหรือผู้ที่รับภาระภาษีกับผู้รับประโยชน์จากเงินกองทุนผู้สูงอายุนั้น ไม่ได้เป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ผู้เสียภาษีหรือผู้ที่รับภาระภาษีไม่ได้เป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการจัดเก็บภาษีเหล่านั้น

(3.2) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายเงินไว้เป็นการเฉพาะอย่างแคบ คือ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์การใช้จ่ายเงินตามกรอบของกฎหมายโดยที่มีการกำหนดตัวผู้ใช้จ่ายเงินและวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายเงินอย่างเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยที่อาจกำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้ว่าสำหรับการใช้จ่ายเงินเฉพาะเรื่อง เฉพาะโครงการหรือเฉพาะกิจกรรม ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บเพื่อนำไปใช้จ่ายจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรูปแบบการจัดเก็บรายได้

¹⁸ ญัตติ บัญญัติกาพิมพ์, “การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์อันตรายทางการเกษตรของประเทศไทย,” (เอกัตศึกษามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2564), หน้า 9.

¹⁹ ญัตติยานี ว่องวงศ์, “การจัดเก็บภาษีเฉพาะสำหรับกองทุนประกันสุขภาพ,” หน้า 154.

²⁰ เตชชัญญ์ บัวคง, “ปัญหาการกันเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ,” หน้า 33-35.

²¹ มาตรา 15/1 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 บัญญัติว่า “ให้เรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนพร้อมกับชำระภาษีสรรพสามิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด” และ มาตรา 15/2 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 บัญญัติว่า “ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนตามมาตรา 15/1 เพื่อนำส่งเข้ากองทุนตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดโดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน”

เพราะผู้เสียภาษีหรือผู้ที่รับภาระภาษีมักจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการจัดเก็บภาษีเหล่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการกั้นเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของรัฐบาลมักจะมี การผูกพันให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้ได้รับเงินจะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่กำหนด เอาไว้เท่านั้น ซึ่งไม่ว่าจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายเงินไว้เป็นอย่างไรหรืออย่างแคบ ล้วนแล้วแต่เป็นการกั้นเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งสิ้น

2.1.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

จากความหมายและลักษณะของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ได้มีการกล่าวถึงไปแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีความหมายและลักษณะที่แตกต่างจากภาษีทั่วไป นอกจากนี้ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะยังมีหลักการและรูปแบบการจัดเก็บภาษีที่แตกต่างจากภาษี ทั่วไปอีกเช่นเดียวกัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.1.2.1 หลักการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีหลักการจัดเก็บที่แตกต่างจากภาษีทั่วไป โดย สามารถจำแนกหลักการที่สำคัญออกเป็น 3 ประการ²² ดังนี้

(1) หลักการผลประโยชน์ (Benefit Principle)

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะตามหลักการผลประโยชน์ คือ ผู้ใดได้รับประโยชน์ จากการบริการหรือกิจกรรมใดของรัฐ ผู้นั้นพึงเสียภาษีให้กับรัฐ ซึ่งจากหลักการดังกล่าวส่งผลทำให้ รัฐบาลสามารถประมาณการรายได้ที่จะได้รับจากบริการหรือกิจกรรมของรัฐได้เพื่อนำไปใช้ในการ จัดหาเงินทุนเพื่อการบริหารสาธารณะ โดยหลักการผลประโยชน์ได้รับแนวคิดมาจากหลักความเป็น ธรรม (Equity) ตามหลักการบริหารภาษีอากรที่ดีของ Adam Smith โดยมีสาระสำคัญว่าการจัดเก็บ ภาษีอากรที่ดีจะต้องเป็นภาษีอากรที่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี กล่าวคือ ผู้เสียภาษีทุกคนรับภาระภาษี อย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลควรที่จะมีการกระจายแก่ผู้เสียภาษีทุกคนอย่าง เท่าเทียม ดังนั้นระบบภาษีอากรที่มีความเป็นธรรมตามหลักการผลประโยชน์จะต้องสัมพันธ์กับสิ่งที่ เป็นความสามารถหรือสิ่งที่แสดงความสามารถของผู้เสียภาษีโดยพิจารณาจากผลประโยชน์ที่บุคคลนั้น ได้รับจากกิจกรรมหรือบริการสาธารณะของรัฐบาล ซึ่งหลักเกณฑ์ในการวัดความสามารถและหลักการ ในการแบ่งสรรภาระสาธารณะของผู้เสียภาษีจะต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่บังคับได้โดยทั่วกัน การจัดเก็บ ภาษีตามหลักการนี้จึงต้องคำนึงถึงโครงสร้างรายจ่ายของรัฐบาล²³ นอกจากนี้หลักการผลประโยชน์จะ ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างรายได้และรายจ่ายภาษี เนื่องจากจะต้องยึดหลักว่าผู้ใดได้รับ

²² ญัฐธยาน์ ว่องวงศ์รักษ์, “การจัดเก็บภาษีเฉพาะสำหรับกองทุนประกันสุขภาพ,” หน้า 101.

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 101.

ผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือบริการสาธารณะของรัฐบาลมาก ผู้นั้นควรจะต้องรับภาระภาษีมาก ผู้ใดได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือบริการสาธารณะของรัฐบาลน้อย ผู้นั้นควรจะต้องรับภาระภาษีน้อย และหากไม่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมหรือบริการสาธารณะของรัฐบาลเลย ก็ไม่ควรจะต้องรับภาระภาษีเพื่อการนั้น²⁴ ส่งผลทำให้เกิดความสมดุลของกองทุนระหว่างการใช้จ่ายเงินและรายได้จากการจัดเก็บภาษี และสามารถจัดสรรทรัพยากรให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) หลักการกั้นเงิน (Earmarking Principle)²⁵

ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นภาษีที่มีการจัดเก็บแยกต่างหากจากการจัดเก็บภาษีทั่วไปไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของภาษีหรือค่าธรรมเนียม จากนั้นรายได้จากการจัดเก็บภาษีจะถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และเงินดังกล่าวจะไม่ได้ถูกจัดอยู่ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี (Annual Budget) กล่าวคือ เป็นเงินนอกงบประมาณ (Extra-Budgetary) และรัฐบาลสามารถจัดสรรเงินนั้นได้ง่ายเนื่องจากไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา กระบวนการทางนิติบัญญัติและขั้นตอนในระบบราชการ ซึ่งหลักการนี้ทำให้แน่ใจได้ว่าภาษีที่จัดเก็บได้นั้นจะถูกจัดสรรและนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่มีการกำหนดเอาไว้อย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตามจากหลักการดังกล่าวนักวิชาการหลายท่านโต้แย้งว่ากระบวนการกั้นเงินเพื่อเข้าสู่กองทุนเงินนอกงบประมาณนั้นขัดกับวินัยทางการคลังที่กำหนดให้การจัดเก็บภาษีอากรจะต้องส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินและการใช้จ่ายต้องผ่านกระบวนการงบประมาณ และอาจก่อให้เกิดการจัดสรรงบประมาณอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นการลดทอนอำนาจของรัฐบาลในการบริหารจัดการรายจ่ายอันเป็นเหตุให้เกิดการขาดความยืดหยุ่นทางการคลัง กล่าวคือ รัฐบาลไม่สามารถรักษาความสมดุลของรายได้และรายจ่ายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการคลังในขณะนั้นได้ ส่งผลให้เกิดการบิดเบือนนโยบายพื้นฐานและการตัดสินใจของรัฐบาลตามมา

(3) หลักการเหตุผลในเชิงสัญญา (The Contractual Rationale Principle)²⁶

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ถูกกำหนดอย่างเหมาะสมถือเป็นวิธีเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับข้อตกลงระหว่างกันชั่วคราว โดยการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะถูกมองว่าเป็นการประกันและการวางเงื่อนไขเชิงสัญญาเพื่อผูกมัดซึ่งกันและกัน และเมื่อพิจารณาสัญญาในทางนโยบายและทางเศรษฐกิจจะพบว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผลระหว่างรายได้และรายจ่ายอันจะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาทางนโยบายของรัฐบาล โดยจะช่วยลดต้นทุนที่เกิดจากการที่

²⁴ ศุภลักษณ์ พิณภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563), หน้า 83-84.

²⁵ ฐิติธยาน์ ว่องวงศ์รักษ์, “การจัดเก็บภาษีเฉพาะสำหรับกองทุนประกันสุขภาพ,” หน้า 38-40.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 44.

คู่กรณีไม่ปฏิบัติตามสัญญาของรัฐ²⁷ เช่น การจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของภาษีสรรพสามิตที่ถูกกันไว้จากสินค้าเคมีภัณฑ์เพื่อเป็นกองทุนสำหรับการทำความสะอาดสิ่งแวดล้อมที่มีการแพร่กระจายของสารเคมีที่เป็นพิษที่ตกค้างอยู่ในพื้นที่ เป็นต้น

2.1.2.2 รูปแบบการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นวิธีการสรรหางบประมาณของรัฐบาลเพื่อนำไปใช้จ่ายสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะหรือโครงการเฉพาะอย่าง โดยภาษีดังกล่าวสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 รูปแบบ²⁸ ดังนี้

(1) Full Earmark หมายถึง งบประมาณจากภาษีในรูปแบบนี้จะเป็นแหล่งรายได้เดียวสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะหรือโครงการเฉพาะอย่าง

(2) Partial Earmark หมายถึง งบประมาณจากภาษีในรูปแบบนี้จะเป็นแหล่งรายได้ส่วนหนึ่งเท่านั้น โดยรัฐบาลจำเป็นที่จะต้องจัดหารายได้จากส่วนอื่นเข้ามาเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการจัดทำให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เฉพาะหรือโครงการเฉพาะอย่าง

2.1.2.3 ข้อดีและข้อเสียของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะส่งผลกระทบต่อหลายด้านไม่ว่าจะเป็นทั้งข้อดีและข้อเสียอันเป็นประเด็นสำคัญที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมในการนำภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมาประยุกต์ใช้ ดังนั้นเพื่อให้การนำภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงข้อดีและข้อเสียของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.1.2.3.1 ข้อดีของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

(1) ก่อให้เกิดความแน่นอนของงบประมาณ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะได้มีการนำหลักการกันเงินมาประยุกต์ใช้ โดยหลักการดังกล่าวก่อให้เกิดความมั่นคงและเสถียรภาพให้กับงบประมาณทั้งด้านรายได้และรายจ่ายสำหรับโครงการเฉพาะ เนื่องจากเป็นการป้องกันทรัพยากรไว้เพื่อที่จะนำไปใช้สำหรับโครงการหรือการให้บริการบางอย่างโดยเฉพาะ โดยที่มีการแยกกิจกรรมจากโครงการอื่นที่อาจมีประเด็นเรื่องของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมถึงการแก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านงบประมาณ นอกจากนี้การจัดเก็บภาษี

²⁷ Richard M. Bird and Joosung Jun, *Earmarking in Theory and Korean Practice*, (Ontario: University of Toronto, 2005), 12-13.

²⁸ วรณพงษ์ ดุรงค์เวโรจน์, ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked Tax): ข้อดี ข้อเสีย และตัวอย่างจากสหรัฐอเมริกา [ออนไลน์], 1 เมษายน 2560, แหล่งที่มา:

<http://wannaphong.blogspot.com/2017/04/earmarked-tax.html> (สืบค้นข้อมูล: 1 ตุลาคม 2565).

ประเภทดังกล่าวสามารถลดการแข่งขันทางด้านงบประมาณจากโครงการอื่น ๆ อันเนื่องมาจากมีกฎหมายเรื่องงบประมาณรองรับไว้ กล่าวคือ โครงการนั้น ๆ สามารถมั่นใจได้ว่าจะมีงบประมาณที่สามารถนำมาใช้เพื่อการบริหารจัดการอย่างแน่นอน ดังนั้นจึงถือว่าเป็นการช่วยเพิ่มความเป็นไปได้ที่ผู้ดำเนินโครงการจะได้รับงบประมาณและใช้บริหารจัดการโครงการให้สำเร็จ²⁹

(2) ทำให้สามารถคาดการณ์และวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นการประกันว่ารัฐบาลหรือผู้ดำเนินโครงการจะได้รับเงินทุนเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการ ส่งผลทำให้สามารถวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณและโครงการอื่น ๆ ที่ตามมาได้ในระยะยาว เช่น การวางแผนเรื่องบุคลากร การก่อสร้างสำนักงาน รวมถึงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในอนาคต เป็นต้น³⁰

(3) ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างภาษีและการใช้จ่ายของรัฐบาล

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสามารถใช้เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างการจัดเก็บภาษีและ การใช้จ่ายเงินของรัฐบาลได้ โดยเป็นการสร้างความโปร่งใสและความสามารถในการตรวจสอบ ของการใช้งบประมาณให้กับประชาชนและผู้มีสิทธิออกเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการใช้จ่ายสำหรับ โครงการพิเศษถูกแจ้งให้ชัดเจนถึงที่มาของงบประมาณว่ามาจากภาษีใด กล่าวคือ ข้อมูลการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลถูกกำหนดไว้โดยตรงเพื่อนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้เท่านั้น ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่จัดเก็บได้ ประชาชนย่อมเห็นถึงประโยชน์ของการเพิ่มภาษีว่าจะช่วยให้โครงการต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ในขณะที่ความกังวลว่าการลดภาษีจะหมายความว่าโดยตรงถึงการสูญเสียหรือลดลงของโครงการที่เป็นที่ชื่นชอบ ความโปร่งใสดังกล่าวจะช่วยทำให้การจัดเก็บภาษีมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นในสายตาของประชาชนผู้จ่ายภาษี³¹ รวมถึงช่วยให้ประชาชนทราบถึงต้นทุนที่แท้จริงของการใช้จ่ายอีกด้วย³²

²⁹ เรื่องเดียวกัน.

³⁰ Joel Michael. 2015. *Earmarking State Tax Revenues* p. 4 [Online]. Minnesota: House of Representatives. Available from: <https://www.house.leg.state.mn.us/hrd/pubs/earmarking.pdf> [2 October 2022].

³¹ วรณพงษ์ ดุรงค์เวโรจน์, ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked Tax): ข้อดี ข้อเสีย และตัวอย่างจาก สหรัฐอเมริกา [ออนไลน์], 1 เมษายน 2560, แหล่งที่มา: <http://wannaphong.blogspot.com/2017/04/earmarked-tax.html> (สืบค้นข้อมูล: 1 ตุลาคม 2565).

³² วรณภา แพรศรี และคณะ, “การศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการกักเงินภาษีอากรและการกักเงินประเภทอื่นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อรักษาวินัยการคลังของรัฐ,” หน้า 12.

(4) ก่อให้เกิดเสถียรภาพ ลดความเสี่ยงจากการแทรกแซงทางการเมือง

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนั้นมีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณด้านรายจ่ายของตนเองแยกส่วนกันกับงบประมาณกลาง ส่งผลทำให้ไม่ได้รับผลกระทบเมื่อสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณกลางของรัฐบาลมีการปรับเปลี่ยนหรือลดงบประมาณส่วนกลาง นอกจากนี้การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นเงินนอกงบประมาณ จึงไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา กระบวนการทางนิติบัญญัติและขั้นตอนในระบบราชการที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน ส่งผลทำให้ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง และทำให้รัฐบาลสามารถบริหารจัดการเงินกองทุนให้ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพต่อไปได้³³

2.1.2.3.2 ข้อเสียของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

(1) ก่อให้เกิดความไม่ยืดหยุ่นด้านงบประมาณ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะก่อให้เกิดความไม่ยืดหยุ่นของงบประมาณซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาในขั้นตอนของการบริหารจัดการงบประมาณ การจัดเก็บภาษีประเภทนี้ทำให้รัฐบาลไม่สามารถนำงบประมาณที่ได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้กับโครงการอื่นที่อาจเร่งด่วนหรือมีความสำคัญและจำเป็นมากกว่า เนื่องจากจุดประสงค์ของงบประมาณนั้นได้ถูกจำกัดไว้ ซึ่งทำให้บางครั้งขัดการหลักการของการบริหารจัดการงบประมาณที่ดีเพราะรัฐบาลหรือผู้ใช้งบประมาณจะขาดความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ³⁴ นอกจากนี้อาจก่อให้เกิดการใช้จ่ายเงินงบประมาณมากเกินไปจนความจำเป็นอีกด้วย

(2) ก่อให้เกิดการตรวจสอบที่น้อยกว่าโครงการอื่น

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมักจะได้รับการตรวจสอบน้อยกว่าโครงการอื่น ๆ ที่ได้รับงบประมาณมาจากส่วนกลาง เนื่องจากไม่ผ่านระบบงบประมาณรายจ่ายปกติ ซึ่งอาจส่งผลทำให้เกิดความยากในการกำกับดูแลการบริหารจัดการงบประมาณดังกล่าว หากรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะถูกนำไปใช้สำหรับเป็นรายจ่ายในหลาย ๆ โครงการ

(3) ก่อให้เกิดความผันผวนของงบประมาณ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นการฝากความคาดหวังของงบประมาณไว้กับการจัดเก็บภาษีเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่บางครั้งอาจไม่ได้รับงบประมาณตามที่ต้องการหรือคาดหวังเอาไว้ เช่น การจัดเก็บภาษีจากบุหรี่ ซึ่งหากการบริโภคบุหรี่ยุติลงอย่างกะทันหัน อาจทำให้งบประมาณจากบุหรี่ยุติลงได้ เป็นต้น³⁵

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

(4) ก่อให้เกิดความเกี่ยวพันกับนโยบายทางภาษี³⁶

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอาจก่อให้เกิดผู้สนับสนุนหรือผู้ต่อต้านจากประชาชน หรือผู้มีสิทธิออกเสียงสำหรับการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางภาษี โดยขึ้นอยู่กับผลกระทบต่อรายได้ สำหรับโครงการเฉพาะ ส่งผลทำให้เกิดความยากในการปฏิรูปภาษีผ่านการเพิ่มอัตราภาษี รวมถึงการ ขยายฐานภาษี

(5) ก่อให้เกิดต้นทุนในการบริหารจัดการนโยบายทางภาษี

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจำเป็นต้องมีบัญชีและการตรวจสอบบัญชีเฉพาะ (Separate Tracking and Accounting) แยกออกมาจากงบประมาณส่วนกลาง ซึ่งถือว่าเป็นการเพิ่ม ต้นทุนในการบริหารจัดการงบประมาณของรัฐบาล รวมถึงอาจต้องมีการจ้างพนักงานเฉพาะเพื่อเข้า มาดูแลในส่วนของภาษีดังกล่าวอีกด้วย³⁷

2.1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย ประกอบด้วย กฎหมายที่กำหนดกรอบในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ กฎหมายในการควบคุมการจัดเก็บ ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และกฎหมายที่อนุญาตให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

โดยทั่วไปเรื่องของการเงินการคลังแผ่นดินจะถูกบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็น กฎหมายสูงสุดของประเทศเพื่อเป็นกรอบวินัยในการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลและเป็นหลักประกันให้กับ ผู้เสียภาษีว่ารัฐบาลจะใช้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน ซึ่งเงินแผ่นดิน หมายถึง เงินทุก ชนิดของแผ่นดิน มีความหมายรวมถึงเงินคงคลัง และเงินของแผ่นดินประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงินคงคลัง ด้วย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการ ใช้จ่ายเงินแผ่นดินเอาไว้ในมาตรา 140³⁸ โดยกำหนดให้การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้อาศัยอำนาจ

³⁶ ณัฐวดี บุญยะกาพิมพ์, “การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์รายทาง การเกษตรของ ประเทศไทย,” หน้า 14.

³⁷ วรณพงษ์ ดุรงค์เวโรจน์, ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked Tax): ข้อดี ข้อเสีย และตัวอย่างจาก สหรัฐอเมริกา [ออนไลน์], 1 เมษายน 2560, แหล่งที่มา: <http://wannaphong.blogspot.com/2017/04/earmarked-tax.html> (สืบค้นข้อมูล: 1 ตุลาคม 2565).

³⁸ มาตรา 140 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติว่า “การจ่ายเงินแผ่นดิน จะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือ กฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง หรือกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณี

ตามกฎหมายที่รัฐธรรมนูญอนุญาตไว้เท่านั้น ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ กฎหมายเกี่ยวกับวิธีการโอนงบประมาณ กฎหมายว่าด้วยเงินคลัง และกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ แต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วนสามารถจ่ายไปก่อนได้แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด³⁹

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหลักความยินยอมในการจ่ายเงินแผ่นดินไว้ในมาตรา 141⁴⁰ โดยกำหนดให้การจ่ายเงินแผ่นดินจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ เป็นอำนาจของรัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติในการตราพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งในกรณีที่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปก่อน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินแผ่นดินเอาไว้อย่างกว้างเพื่อเป็นกรอบที่ใช้ในการตรากฎหมายเท่านั้น

(2) พระราชบัญญัติการบริหารเงินหมุนเวียน พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติการบริหารเงินหมุนเวียน พ.ศ. 2558 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมการบริหารเงินหมุนเวียนทั้งกระบวนการ และในปัจจุบันมีการจัดตั้งทุนหมุนเวียนขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อเป็นทุนในการใช้จ่ายบริหารกิจการของหน่วยงานของรัฐให้เกิดความคล่องตัวทางการเงินโดยไม่ต้องนำส่งคลังเพื่อเป็นรายได้แผ่นดิน แต่การบริหารทุนหมุนเวียนยังขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารเงินหมุนเวียนมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลังของรัฐ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งกำกับและบริหารเงินหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม⁴¹

เช่นว่านี้ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป”

³⁹ ธีรัฐวดี บุณยศกาพิมพ์, “การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์อันตรงทางราชการของประเทศไทย,” หน้า 15.

⁴⁰ มาตรา 141 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติว่า “งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน”

⁴¹ หมายเหตุ : พระราชบัญญัติการบริหารเงินหมุนเวียน พ.ศ. 2558.

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารเงินทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 ได้มีการกำหนดค่านิยามของ “ทุนหมุนเวียน” หมายถึง “กองทุน กองทุนหมุนเวียน เงินทุน เงินทุนหมุนเวียน ทุน หรือทุนหมุนเวียน ที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่อนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน” และ

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารเงินทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 บัญญัติว่า “ทุนหมุนเวียนใดที่มีกฎหมายกำหนดบทบัญญัติในเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะแล้วให้การดำเนินงานของทุนหมุนเวียนนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับ” โดยตัวอย่างของเงินทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ ได้แก่ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพจัดตั้งโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544 เป็นต้น

(3) พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด⁴² เพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยกำหนดกรอบการดำเนินนโยบายทางการคลังและงบประมาณของรัฐ การกำหนดวินัยทางการคลังด้านรายได้และรายจ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การบริหารทรัพย์สินของรัฐและเงินคงคลังและการบริหารหนี้สาธารณะ⁴³

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561⁴⁴ ได้มีการกำหนดค่านิยามของ “หน่วยงานของรัฐ” ให้ครอบคลุมหน่วยงานของรัฐทุกประเภท และกำหนดค่านิยามของ

⁴² มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561.

⁴³ หมายเหตุ : พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561.

⁴⁴ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

- (1) ส่วนราชการ
- (2) รัฐวิสาหกิจ
- (3) หน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์การอัยการ
- (4) องค์การมหาชน
- (5) ทุนหมุนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล
- (6) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- (7) หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

“ทุนหมุนเวียน”⁴⁵ ซึ่งมีข้อสังเกตว่าการกำหนดคำนิยามตามพระราชบัญญัตินี้คล้ายคลึงกันกับคำนิยาม “ทุนหมุนเวียน” ในพระราชบัญญัติการบริหารเงินลงทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558 ซึ่งครอบคลุมถึงกองทุนสาธารณะที่มีการกันเงินรายได้จากภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้วย นอกจากนี้ยังได้กำหนดคำนิยามของ “เงินนอกงบประมาณ”⁴⁶ อีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 เป็นหนึ่งในห้าของกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติไว้ในมาตรา 140 ให้กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายในการจ่ายเงินแผ่นดิน โดยเงินนอกงบประมาณถือเป็นเงินที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งที่จะควบคุมการบริหารการใช้จ่ายเงิน เพราะเงินนอกงบประมาณเป็นเงินที่มีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่มากเมื่อเปรียบเทียบกับเงินงบประมาณ

(4) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้กระบวนการจัดสรรงบประมาณของประเทศมีลักษณะที่มุ่งเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงบประมาณเป็นสำคัญ และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการจ่ายงบประมาณ⁴⁷

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดคำนิยามของ “เงินนอกงบประมาณ” หมายถึง “บรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรณีพิเศษตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิตินกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง”

ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีลักษณะเป็นเงินนอกงบประมาณ ซึ่งในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยงานเป็นการเฉพาะ ดังนั้นจึงไม่ต้องนำส่งคลังเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน

(5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้การตรวจเงินแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจ

⁴⁵ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 บัญญัติว่า “ทุนหมุนเวียน” หมายความว่า กองทุน กองทุนหมุนเวียน เงินทุน เงินทุนหมุนเวียน ทุน หรือทุนหมุนเวียน ที่ตั้งขึ้นเพื่อกิจการที่อนุญาตให้นำรายรับสมทบทุนไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

⁴⁶ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 บัญญัติว่า “เงินนอกงบประมาณ” หมายความว่า บรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บ หรือได้รับไว้เป็นกรณีพิเศษตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิตินกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

⁴⁷ หมายเหตุ : พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

เกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐ โดยการดำเนินการดังกล่าวมีความจำเป็นต้องมีการกระทบหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลบางประการและเป็นไปเท่าที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่⁴⁸

การกั้นเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทยนั้นเข้าลักษณะความหมายของทุนหมุนเวียน ซึ่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจในการเข้าไปควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายของทุนหมุนเวียนดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากกองทุนดังกล่าวอยู่ในความหมายของหน่วยรับตรวจ โดยมีอำนาจตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมายของการใช้จ่ายเงิน ความคุ้มค่า และความมีประสิทธิภาพของการใช้จ่ายด้วย ดังนั้นการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานที่ได้รับจากการกั้นเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจึงจะต้องถูกตรวจสอบการใช้จ่ายเงินโดยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

2.1.4 การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย

ในปัจจุบันการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทยมีกฎหมายที่อนุญาตให้มีการกั้นเงินภาษีและมีอำนาจจัดตั้งกองทุนเฉพาะเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ภายใต้เงินทุนและรายได้ของกองทุนเฉพาะดังกล่าว โดยกฎหมายที่อนุญาตมีทั้งหมด 5 ฉบับ ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี โดยกองทุนดังกล่าวจะมีการจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบในอัตราร้อยละ 2 ของภาษีที่จัดเก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ⁴⁹

(2) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมขององค์กร โดยกองทุนดังกล่าวจะมีการจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้าสุราและยาสูบในอัตราร้อยละ 2 ของภาษีที่จัดเก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต⁵⁰ และในกรณีที่ปีงบประมาณใดมีเงินบำรุงกองทุนส่งเข้ากองทุนเกิน 4,000 ล้านบาท ให้กรมกิจการผู้สูงอายุนำเงินบำรุงกองทุนส่วนที่เกินนั้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินภายในสามสิบวันนับจากวันที่กองทุนได้รับ⁵¹

⁴⁸ หมายเหตุ : พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561

⁴⁹ มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544

⁵⁰ มาตรา 15/1 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

⁵¹ มาตรา 15/2 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

(3) พระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย เพื่อดำเนินการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่สนับสนุนการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยโดยผ่านทางบริการข่าวสารที่เที่ยงตรง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์รอบด้าน เป็นธรรม และเชื่อถือต่อจรรยาบรรณ โดยองค์การดังกล่าวจะมีอำนาจในการจัดเก็บเงินบำรุงองค์การจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ในอัตราร้อยละ 1.5 ของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ และจัดสรรให้เป็นรายได้ขององค์การ โดยให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกิน 2,000 ล้านบาท และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการปรับเพิ่มรายได้สูงสุดตามมาตรานี้ทุกสามปี เพื่อให้องค์การมีรายได้เพียงพอต่อการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามรายได้ขององค์การส่วนที่เกินจากรายได้สูงสุดที่กำหนดไว้ ให้องค์การนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน⁵²

(4) พระราชบัญญัติการกีฬาท้องถิ่นแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมและกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมกีฬา โดยกองทุนดังกล่าวมีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ในอัตราร้อยละ 2 ของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ⁵³

(5) พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับการจัดสรรเงินจากรายได้ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในลักษณะของค่าธรรมเนียม

2.2 ขอบเขตความหมายและลักษณะทั่วไปของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นมหันตภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยอาจเกิดจากอุทกภัย อัคคีภัย วัตภัย ธรณีพิบัติภัย และภัยอื่น ๆ ซึ่งเมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้นแล้วย่อมส่งผลทำให้เกิดอันตรายและเกิดความสูญเสียต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้ประสบภัย นอกจากนี้ภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดขึ้นได้ แต่มนุษย์สามารถที่จะเรียนรู้และศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก เพื่อหาวิธีป้องกันความสูญเสียและความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต รวมถึงปรับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์

⁵² มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551

⁵³ มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558

2.2.1 ความหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

ภัยพิบัติ (อ่านว่า ไพ-พิ-บัติ) ประกอบด้วยคำว่า ภัย หมายถึง สิ่งที่ทำให้กลัว หรืออันตราย กับ คำว่า พิบัติ หมายถึง ความฉิบหาย หรือหายนะ ภัยพิบัติ หมายถึง อันตรายที่นำไปสู่หายนะ หรือหายนะที่เป็นอันตราย มีทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติและเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุไซโคลน ภูเขาไฟระเบิด เป็นภัยธรรมชาติที่ทำให้เกิดภัยพิบัติ เครื่องบินตก เรือล่ม รถไฟตกราง สงคราม เป็นภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ คำว่า ภัยพิบัติ อาจใช้ว่า พิบัติภัย (อ่านว่า พิ-บัติ-ไพ) ก็ได้⁵⁴

2.2.2 ลักษณะทั่วไปของภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

ลักษณะของการเกิดภัยพิบัติแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ โดยภัยพิบัติทั้ง 2 ประเภทล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดความเสียหายและมีผลกระทบต่อสาธารณสุข รวมถึงภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากรัฐบาลต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการเยียวยาผู้ประสบภัยและฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย เพื่อให้กลับเข้าสู่สภาวะเดิม ซึ่งในเอกัตศึกษานี้จะกล่าวถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยเฉพาะ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ (Natural Disaster) เป็นภัยอันตรายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งในแต่ละรูปแบบของภัยพิบัติทางธรรมชาติก็จะส่งผลกระทบต่อแตกต่างกันไป อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และจิตใจของผู้ประสบภัย โดยภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยสามารถจำแนกได้ดังนี้

(1) ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามฤดูกาลหรือจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ได้แก่

(1.1) วาตภัย เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากพายุลมแรง เช่น พายุหมุนเขตร้อน และพายุฤดูร้อน เป็นต้น

(1.2) อุทกภัย เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากฝนตกหนัก เช่น น้ำท่วมฉับพลัน และน้ำป่าไหลหลาก เป็นต้น

(1.3) คลื่นความร้อน เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากลักษณะของอากาศที่ร้อนจัด

(1.4) ภัยแล้ง เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยทั่วไปมักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ปกติได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอแล้วต่อมาเกิดฝนตกต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งภัยแล้งส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต การเกษตร และระบบนิเวศในพื้นที่ประสบภัย

⁵⁴ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ภัยพิบัติ หรือ พิบัติภัย [ออนไลน์]., 7 สิงหาคม 2551, แหล่งที่มา: <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=ภัยพิบัติ-หรือ-พิบัติภัย> (สืบค้นข้อมูล: 3 ตุลาคม 2565).

(1.5) อากาศหนาวผิดปกติ เช่น ภาคน้ำแข็งและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีอุณหภูมิต่ำกว่า 0 องศาเซลเซียสในบางปี ส่งผลทำให้ในภาคนั้น ๆ มีสภาพอากาศหนาวจัด

(2) ภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของพื้นผิวโลก ได้แก่

(2.1) แผ่นดินไหว เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันเนื่องมาจากการปลดปล่อยพลังงานเพื่อลดความเครียดที่สะสมไว้ภายในโลกออกมาเพื่อปรับสมดุลของเปลือกโลกให้คงที่ และในกรณีที่เกิดแผ่นดินไหวรุนแรงใต้พื้นท้องทะเลอาจส่งผลทำให้เกิดคลื่นใต้น้ำ (Tsunami) ซัดโจมตีเข้าฝั่งได้

(2.2) แผ่นดินเลื่อนหรือแผ่นดินถล่ม เป็นขบวนการเกิดเป็นการเคลื่อนที่ของแผ่นดินและวัตถุต่าง ๆ บนพื้นดิน ทำให้เกิดการไหวและการสั่นสะเทือน หรือเมื่อมีฝนตกหนักบริเวณเทือกเขาที่มีพื้นดินขาดต้นไม้หรือพืชคลุมดินที่ไม่มีการยึดเหนี่ยวของพื้นผิวดิน อาจทำให้พื้นผิวดินพังทลายลงมาทับบ้านเรือนตามบริเวณเชิงเขา

(3) ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามลักษณะสภาพของภูมิประเทศ ได้แก่

(3.1) อุทกภัย เป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ที่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเลและในบริเวณที่ลุ่ม

(3.2) ดินถล่มหรือโคลนถล่ม เป็นการถล่มทลายของดินหรือโคลน และหิน มักจะเกิดเวลามีฝนตกมากบริเวณภูเขา ซึ่งดินภูเขาต้องอุ้มน้ำไว้ ดินชั้นล่างมีการไหลซึมของน้ำเข้ามา ดินชั้นบนไม่เกาะกันเพราะอิมตัวด้วยน้ำ ประกอบกับมีความลาดเทในพื้นที่ระดับหนึ่งจึงเกิดการพังหรือถล่มลงมา

2.3 ขอบเขตความหมายและหลักการทางกฎหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ตามกฎหมายในประเทศไทยได้มีการกำหนดความหมายของคำว่า “ภัยพิบัติทางธรรมชาติ” โดยแสดงให้เห็นถึงความหมายที่มีความชัดเจนและเจาะจงมากยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญดังนี้

2.3.1 ความหมายทางกฎหมายของภัยพิบัติทางธรรมชาติ

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้มีการกำหนดคำนิยามของ “สาธารณภัย” ว่าหมายถึง “อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย” ซึ่งคำว่า “สาธารณภัย” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 นั้นจะใช้แทนคำว่า “ภัยพิบัติ” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงภัยพิบัติทุกประเภท

2.3.2 ลักษณะของภัยพิบัติทางธรรมชาติทางกฎหมาย⁵⁵

คณะกรรมการกรรมาป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570 โดยมีตัวอย่างลักษณะภัยและนิยามศัพท์ ดังนี้

(1) ภัยจากอัคคีภัย หมายถึง ภัยอันตรายอันเกิดจากไฟซึ่งขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิง เกิดการลุกไหม้ต่อเนื่องและเป็นเหตุทำให้สถานะของไฟรุนแรงมากขึ้น

(2) ภัยจากวาตภัย

(2.1) ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน หมายถึง พายุที่ก่อตัวจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงบริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร ซึ่งมีกระบวนการพาความร้อนเกิดขึ้น ส่งผลทำให้เกิดหย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณใกล้พื้นน้ำ เกิดลมหมุนแล้วพัฒนาต่อไปเป็นพายุหมุนเขตร้อน

(2.2) ภัยจากคลื่นพายุซัดฝั่ง หมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าหาฝั่ง โดยความสูงของคลื่นขึ้นกับความแรงของลมที่เกิดจากพายุหมุนเขตร้อน

(2.3) ภัยจากพายุฤดูร้อน หมายถึง พายุที่เกิดในช่วงที่มีลักษณะอากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน และเมื่อมีอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนพัดมาปะทะกับอากาศร้อนจะทำให้เกิดพายุฟ้าคะนอง ลมกรรโชกแรง ฟ้าผ่า และมักมีลูกเห็บตกตามมาด้วย

(2.4) ภัยจากพายุฝนฟ้าคะนอง หมายถึง ภัยที่เกิดจากพายุลมแรง บางครั้งมีฟ้าผ่า และลูกเห็บตก มักก่อตัวขึ้นในพื้นที่แคบ ๆ และระยะเวลาสั้น ๆ

(2.5) ภัยจากลูกเห็บ หมายถึง ก้อนน้ำลักษณะเหมือนน้ำแข็งที่ตกลงมาจากชั้นบรรยากาศในรูปของแข็ง เกิดจากละอองหยาดฝนซึ่งเย็นจัดในเมฆฝนปะทะกับวัตถุแข็ง เช่น ผงฝุ่น หรือก้อนลูกเห็บที่เกาะตัวอยู่ก่อนแล้ว เมื่อก้อนน้ำแข็งเกาะตัวจนเป็นก้อนใหญ่และมีน้ำหนักเกินกว่าที่กระแสอากาศจะพยุงให้ลอยอยู่ได้จึงตกลงมา

(3) ภัยจากอุทกภัย

(3.1) ภัยจากอุทกภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติทั้งเจตนาและไม่เจตนา

⁵⁵ คณะกรรมการกรรมาป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. “แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570,” เอกสารประกอบการประชุม, 2565.

(3.2) ภัยจากดินถล่มหรือโคลนถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากปรากฏการณ์ที่มวลดินหรือหิน ไถลเลื่อนลงจากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำกว่าภายใต้อิทธิพลแรงโน้มถ่วงของโลก ในบางกรณีแผ่นดินถล่มอาจ เกิดจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด

(4) ภัยแล้ง หมายถึง ภัยที่เกิดจากความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีปริมาณ ฝนน้อยหรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลาอันยาวนานและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง

(5) ภัยหนาว หมายถึง ภัยที่เกิดจากสภาพอากาศที่มีความหนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า 8 องศา เซลเซียสและลดลงต่อเนื่อง

(6) ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน หมายถึง ภัยที่เกิดจากไฟฟ้าไม่ว่าจะจากสาเหตุใดก็ตาม เกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่าแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระ ส่งผลทำให้เกิดฝุ่นหรือควันรอบบริเวณ

(7) ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

(7.1) ภัยจากแผ่นดินไหว หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนของพื้นดิน การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิด ความเสียหายใด ๆ แต่บางครั้งอาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหาย อย่างใหญ่หลวงได้

(7.2) ภัยจากอาคารถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรงของแผ่นดิน ซึ่ง เป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและก่อให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

(8) ภัยจากสึนามิ หมายถึง ภัยที่เกิดจากคลื่นยักษ์ โดยสาเหตุของการเกิดคลื่นสึนามิมีหลาย สาเหตุ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม และอุกกาบาตตกลงสู่มหาสมุทร

2.3.3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย⁵⁶

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยจะต้องมีการจัดการแบบองค์รวมเพื่อความปลอดภัย อย่างยั่งยืน โดยจะแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

(1) ระยะก่อนเกิดภัย: การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ประกอบด้วย

(1.1) การป้องกันและลดผลกระทบ เช่น การประเมินความเสี่ยงของพื้นที่อันตราย และการ ประเมินศักยภาพในการรับมือกับภัยพิบัติในแต่ละพื้นที่ เป็นต้น

(1.2) การเตรียมความพร้อม เช่น การวางแผน การแจ้งเตือนภัย การเตรียมการอพยพ และ การฝึกวิธีในการเอาตัวรอด เป็นต้น

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36.

(2) ระยะระหว่างเกิดภัย: มาตรการรับมือยามเมื่อประสบเหตุฉุกเฉิน ประกอบด้วย

(2.1) การเผชิญเหตุ เช่น การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ การค้นหาและกู้ภัย การแพทย์ฉุกเฉิน และการระดมสรรพกำลังเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

(2.2) การบรรเทาทุกข์ เช่น การจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว และการประเมินความเสียหายและการต้องการความช่วยเหลือ เป็นต้น

(3) ระยะหลังเกิดภัย: มาตรการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติ เช่น การฟื้นฟูสภาพให้กลับสู่สภาวะเดิม การซ่อมสร้างเพื่อสร้างให้ดีกว่าเดิม และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย เป็นต้น

2.3.4 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย⁵⁷

ประเทศไทยสามารถคาดการณ์สาธารณภัยเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังปรากฏในช่วงเวลาการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ดังนี้

ภัย/เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัย						----- ทุกภาค -----				----- ภาคใต้ -----		
ภัยแล้ง	----- ฤดูแล้งทั่วทุกภาค -----					ฝนทิ้งช่วง						
แผ่นดินไหว	***** เน้นพื้นที่ภาคเหนือและพื้นที่ที่มีรอยเลื่อนตามข้อมูลกรมทรัพยากรธรณี *****											
พายุฤดูร้อน			----- ทุกภาค -----									
อัคคีภัย*	ปีใหม่	-- ตรุษจีน --										
ไฟป่า*	----- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ -----											-----
		ภาคกลาง/ตะวันออกเฉียงใต้										
			ภาคเหนือ									
ภัยหนาว	-----									- ภาคเหนือ/ตะวันออกเฉียงเหนือ -		

หมายเหตุ: * ฝ้าระวังตลอดทั้งปี

ตารางที่ 1 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย

2.3.5 หลักการพื้นฐานทางกฎหมายเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยเป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ⁵⁸ แต่อาจมีกฎหมายฉบับอื่นที่บัญญัติไว้ก่อนหน้านี้นี้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเฉพาะด้าน แม้ว่าจะไม่ได้มีการระบุถึงสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติไว้เฉพาะเจาะจง แต่ไม่ได้จำกัดสิทธิ์ในการนำกฎหมายเหล่านั้นมาใช้เป็น

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

⁵⁸ หมายเหตุ : พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

ส่วนประกอบในการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ⁵⁹ โดยกฎหมายหลักดังกล่าวสามารถจัดประเภทของภัยพิบัติจากลักษณะของภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ ดังนี้

(1) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

(2) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ: แผ่นดินไหว ประกอบด้วย พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และกฎกระทรวงกำหนดการรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทนของอาคาร และพื้นดินที่รองรับอาคารในการต้านทานแรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว พ.ศ. 2550

(3) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ: ทางน้ำ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546

(4) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ: ป่าไม้ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

(5) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ: ไฟ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542

(6) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ: ดิน ได้แก่ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

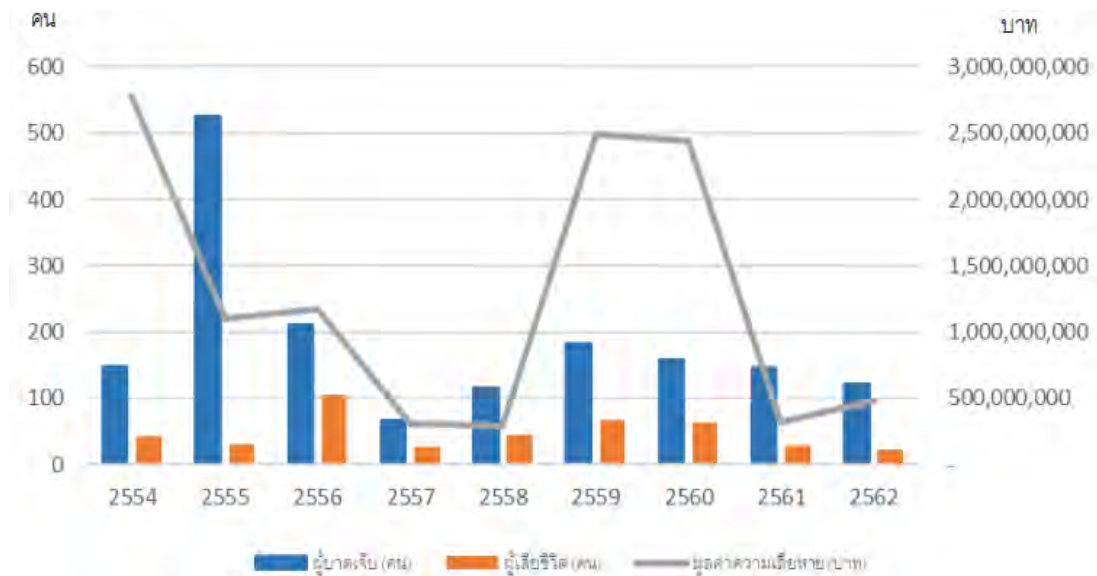
2.4 ปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

จากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นไม่ว่าจะมาจากปัจจัยทางธรรมชาติหรือจากการกระทำของมนุษย์ล้วนก่อให้เกิดปัญหาก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สะสมในชั้นบรรยากาศในปริมาณมาก อันเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั่วโลกและระบบนิเวศถูกทำลาย ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทำให้หลายประเทศทั่วโลกประสบกับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นและมีแนวโน้มที่จะรุนแรงได้ในอนาคต

⁵⁹ สำนักเลขาธิการวุฒิสภา สำนักกรรมการ 1, รายงานของคณะอนุกรรมการวิสามัญปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ ในคณะกรรมการวิสามัญศึกษามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาพื้นที่เกษตรและชุมชนที่ประสบภัยธรรมชาติ วุฒิสภา, หน้า 49 – 78.

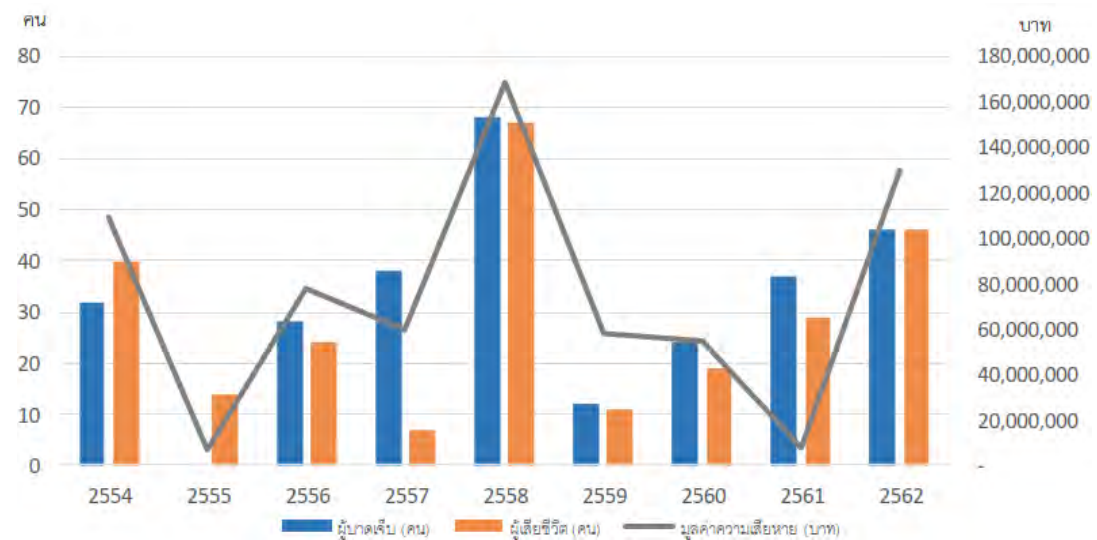
ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจากสถิติในระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562 แสดงให้เห็นถึงความสูญเสียและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติแต่ละประเภท ดังนี้

(1) อัคคีภัย

รูปภาพที่ 1 สถิติสถานการณ์อัคคีภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562⁶⁰

(2) วาตภัย

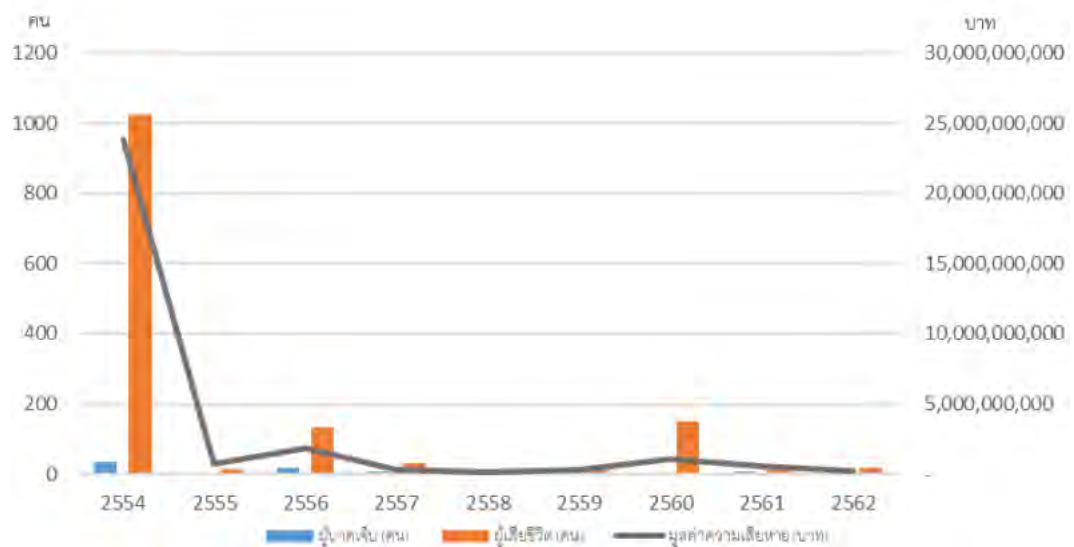

รูปภาพที่ 2 สถิติสถานการณ์วาตภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562⁶¹

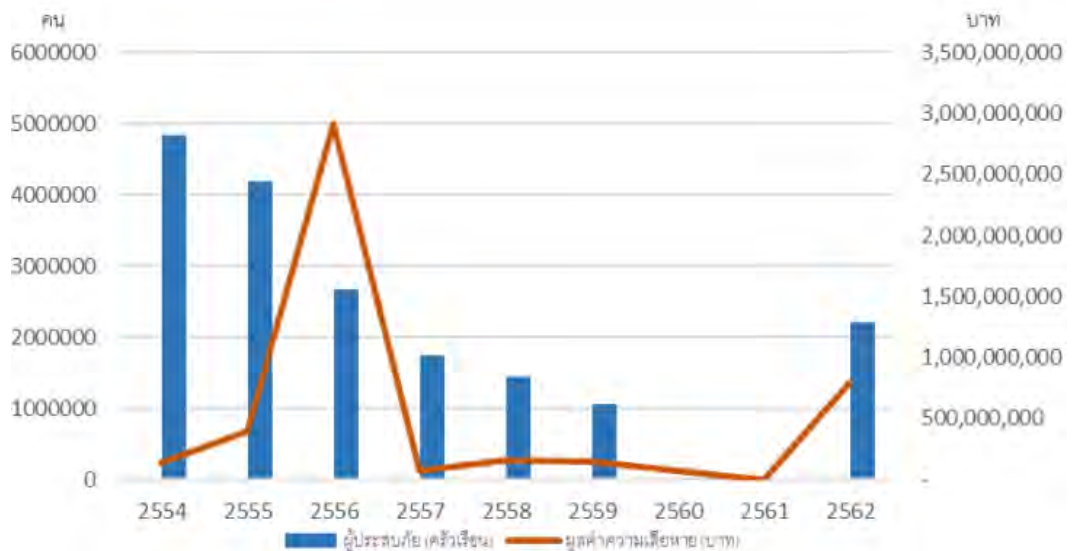
⁶⁰ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. “แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570,” เอกสารประกอบการประชุม, 2565.

⁶¹ เรื่องเดียวกัน.

(3) อุทกภัย

รูปภาพที่ 3 สถิติสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562⁶²

(4) ภัยแล้ง

รูปภาพที่ 4 สถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562⁶³

จากสถิติของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติในระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2562 ที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในประเทศไทยล้วนก่อให้เกิดมูลค่าความเสียหายที่สูงมาก ประกอบกับสถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติในปี พ.ศ. 2565 ที่ปรากฏการณ์ลานีญา (La Niña) ส่งผลกระทบทำให้ประเทศไทยมีฤดูฝนเริ่มต้นขึ้นเร็วกว่าปกติ รวมถึงมีพายุพัดเข้ามาหลายลูก เช่น พายุโนรู และพายุเชนกา เป็นต้น เป็นเหตุทำให้ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย เช่น

⁶² เรื่องเดียวกัน.

⁶³ เรื่องเดียวกัน.

อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณน้ำฝนสะสมสูงขึ้น และไม่สามารถระบายน้ำได้ทันจึงเข้าท่วมบ้านเรือนของประชาชน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน รวมถึงพื้นที่ทางการเกษตรและพื้นที่ประมง นอกจากนี้ปัจจัยเสี่ยงทางธรรมชาติที่กล่าวข้างต้นแล้วยังมีอีก 2 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอุทกภัย ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ป่าไม้ โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการจัดการน้ำ โครงสร้างการป้องกันน้ำท่วม ระบบระบายน้ำ และสิ่งกีดขวางทางน้ำต่าง ๆ และอีกปัจจัย คือ การบริหารจัดการน้ำของรัฐบาล ทั้งการหน่วยงาน ฝนน้ำ และการระบายน้ำ เป็นต้น⁶⁴ อย่างไรก็ตามการจตุรระบบประมาณสำหรับแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติของรัฐบาลตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ลดลงจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ถึงประมาณ 2,000 ล้านบาท จึงอาจไม่สอดคล้องกันกับการเตรียมความพร้อมในการจัดการหรือรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดสูงขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปสู่ภาวะวิกฤติได้ ซึ่งจากสถิติสาธารณภัยในกรณีที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้นโดยที่ไม่สามารถคาดหมายได้ล่วงหน้า รวมถึงการทบทวนผลการปฏิบัติที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการเกิดสาธารณภัยมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศชาติทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านความมั่นคงของประเทศ⁶⁵ เนื่องจากรัฐบาลจำเป็นต้องนำเงินงบประมาณมาใช้จ่ายเพื่อการเยียวยาผู้ประสบภัยในการดำรงชีพเบื้องต้น รวมถึงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาตินั้น ด้วยจนกว่าจะกลับเข้าสู่สภาวะเดิมได้ เป็นผลทำให้รัฐบาลอาจมีเงินงบประมาณไม่เพียงพอเพื่อที่จะนำไปใช้สำหรับการพัฒนาประเทศชาติในด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกันตามมา ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการลงทุนในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวจึงนับได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก และเป็นการลงทุนเพื่อการป้องกันที่มีความคุ้มค่าที่จะช่วยให้สามารถบรรเทาความสูญเสียและความเสียหายอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ ตลอดจนช่วยลดผลกระทบของความเสียหายต่อชุมชน สังคม และภาพรวมเศรษฐกิจในประเทศได้อย่างยั่งยืน

⁶⁴ BBC NEWS ไทย, เทียบข้อมูลน้ำท่วม 2554 กับ 2565 หลังรัฐยืนยันไม่ซ้ำรอย [ออนไลน์]., 5 ตุลาคม 2565, แหล่งที่มา: <https://www.bbc.com/thai/articles/cx802845nxno> (สืบค้นข้อมูล: 6 ตุลาคม 2565).

⁶⁵ คณะกรรมการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. “แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570,” เอกสารประกอบการประชุม, 2565.

บทที่ 3

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย

จากปัจจัยเสี่ยงทางธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ส่งผลทำให้เกิดการแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศทั่วโลกอันเป็นเหตุทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ โดยศูนย์วิจัยระบาดวิทยาแห่งภัยพิบัติ (Centre for Research on the Epidemiology of Disaster: CRED) ได้จัดตั้งโครงการฐานข้อมูลเหตุการณ์ฉุกเฉิน (Emergency Events Database: EM-DAT) ขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมสถิติฐานข้อมูลด้านภัยพิบัติทั่วโลก ซึ่งจากข้อมูลของโครงการฐานข้อมูลเหตุการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวนี้ได้มีการบันทึกเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2564 ทั้งสิ้น 432 เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติทางธรรมชาติทั่วโลก โดยรวมแล้วมีผู้เสียชีวิต 10,492 ราย ส่งผลกระทบต่อผู้คน 101.8 ล้านคน และก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจประมาณ 252.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ⁶⁶ โดยจากสถิติฐานข้อมูลเหตุการณ์ฉุกเฉินที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้นแล้วย่อมส่งผลทำให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต ความเสียหายต่อทรัพย์สิน รวมถึงความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามมา

ประเทศออสเตรเลียเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบกับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ไฟป่า น้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุไซโคลน และดินถล่ม เป็นต้น ด้วยเหตุที่ภัยพิบัติทางธรรมชาติมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นนี้ส่งผลทำให้รัฐบาลของประเทศออสเตรเลียได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวจนมีการประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายภาษีอากรของแต่ละรัฐ ได้แก่ รัฐนิวเซาท์เวลส์ รัฐควีนแลนด์ รัฐเซาท์ออสเตรเลีย รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย และรัฐวิกตอเรีย เป็นต้น โดยในแต่ละรัฐจะมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉิน (Fire and Emergency Services Levy) ซึ่งการบริการฉุกเฉินนั้นจะครอบคลุมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ และอุบัติเหตุต่าง ๆ จากนั้นจึงจัดสรรเงินที่ได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะดังกล่าวมาเป็นเงินกองทุนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินเพื่อใช้ในการรับมือหรือการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยในบทนี้จะกล่าวถึง ลักษณะของการจัดเก็บภาษีอากรวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษี และหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย โดยมีรายละเอียดดังนี้

⁶⁶ Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED) Institute Health and Society – UCLouvain. 2021 Disasters in numbers [Online]. 21 April 2022. Available from: <https://reliefweb.int/report/world/2021-disasters-numbers> [6 November 2022].

3.1 ลักษณะของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีรายได้หลักมาจากรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งรายได้จากภาษีอากรที่สามารถจัดเก็บได้นั้นจะถูกนำไปใช้จ่ายสำหรับบริการสาธารณะแก่ประชาชนทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ด้านสวัสดิการ และการให้บริการสุขภาพ โดยมีการแบ่งการจัดเก็บภาษีออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสหพันธรัฐ ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีศุลกากร และภาษีสรรพสามิต เป็นต้น ระดับมลรัฐ ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีพินัน ภาษีประกันภัย และภาษีสินค้าและบริการ เป็นต้น และระดับท้องถิ่น ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีเช่นเดียวกันกับระดับมลรัฐ แต่จะมีอำนาจน้อยกว่า⁶⁷

นอกจากภาษีอากรที่กล่าวข้างต้นประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีการใช้ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างกว้างขวางในแต่ละรัฐ ซึ่งในระดับรัฐก็จะมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีที่แตกต่างกันออกไปโดยไม่จำเป็นว่าแต่ละรัฐจะต้องมีการจัดเก็บภาษีประเภทเดียวกัน ซึ่งในเอกัตศึกษาฉบับนี้จะกล่าวถึงการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลียโดยเฉพาะ

ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลียถูกจัดเก็บอยู่บนหลักการผลประโยชน์ กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการบริการหรือกิจกรรมใดของรัฐ ผู้นั้นพึงเสียภาษีให้แก่รัฐ⁶⁸ ซึ่งในกรณีนี้เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากบริการสาธารณะที่รัฐบาลของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียได้จัดให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดำเนินการเพื่อการจัดการและบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ดังนั้นการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะดังกล่าวตามหลักการผลประโยชน์จึงถือว่ามีเหมาะสมที่จะให้ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ที่มีหน้าที่จ่ายต้นทุนในการจัดการบริการสาธารณะเพิ่มเติมนี้

3.2 วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลีย มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อเป็นฐานเงินทุนสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉินในการ

⁶⁷ วรธนา แพรศรี และคณะ, “การศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการกักเงินภาษีอากรและการกักเงินประเภทอื่นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อรักษาวินัยการคลังของรัฐ,” หน้า 18.

⁶⁸ ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, กฎหมายภาษีอากร, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563), หน้า 83-84.

เตรียมความพร้อมเพื่อจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้จากปัจจัยเสี่ยงทางธรรมชาติ หรือปัจจัยอื่น ๆ และเพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถช่วยบรรเทาความสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินในแต่ละรัฐให้ได้มากที่สุด ตลอดจนเป็นการช่วยลดผลกระทบของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อชุมชน สังคม และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศตามมา

3.3 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมาประยุกต์ใช้ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ฉุกเฉินนั้นจะครอบคลุมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน โดยที่ในแต่ละรัฐของประเทศออสเตรเลียจะมีหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในเอกัตศึกษาฉบับนี้จะกล่าวถึงการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

3.3.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์

รัฐนิวเซาท์เวลส์เป็นรัฐที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของประเทศออสเตรเลีย โดยมีชายฝั่งติดกับทะเลคอรัล และทะเลแทสมัน และรัฐนิวเซาท์เวลส์เป็นรัฐหนึ่งที่ประสบกับปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นพายุ หรือน้ำท่วม เป็นต้น และก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินในรัฐมูลค่าค่อนข้างสูง ส่งผลทำให้รัฐบาลของรัฐนิวเซาท์เวลส์ได้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ รวมถึงเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ จึงได้มีการประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายภาษีอากรเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉินของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ได้แก่ Rural Fire Services (RFS) Fire and Rescue New South Wales (FRNSW) และ State Emergency Service (SES) เป็นต้น มีฐานเงินทุนที่ยั่งยืนเพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมเพื่อจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับมาตรการทางกฎหมายภาษีอากรที่กำหนดโดยรัฐบาลของรัฐนิวเซาท์เวลส์จะอยู่ภายใต้กฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ Fire and Emergency Services Levy Act 2017 No 9 หรือพระราชบัญญัติการจัดเก็บบริการอัคคีภัยและเหตุฉุกเฉิน พ.ศ. 2560 ฉบับที่ 9 ลงวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2560 ซึ่งในปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมลงวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2561 โดยพระราชบัญญัตินี้มี

การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีสำหรับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉินต่าง ๆ จาก การแบ่งประเภทของที่ดินตามลักษณะของการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่จะต้องเสียภาษี เช่น ที่ดินที่พัก อาศัย ที่ดินเกษตรกรรม ที่ดินเพื่อการพาณิชย์ และที่ดินอุตสาหกรรม เป็นต้น รวมถึงกำหนดผู้ที่มี หน้าที่เสียภาษี หน่วยงานจัดเก็บภาษี และอัตราภาษี โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(1) ประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ ที่ดินใด ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตของสภาท้องถิ่นในรัฐ นิวเซาท์เวลส์ ซึ่งอยู่ในหมวดของอสังหาริมทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(ก) ที่ดินสาธารณประโยชน์

(ข) พื้นที่เกษตรกรรม

(ค) ที่ดินที่อยู่อาศัย

(ง) ที่ดินอุตสาหกรรม

(จ) ที่ดินเพื่อการพาณิชย์

จากประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในกรณีที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ ในเขตของสภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์ และเข้าองค์ประกอบตามลักษณะที่กำหนดในหมวดของ อสังหาริมทรัพย์ตาม (ก) – (จ) จะส่งผลทำให้ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้จดทะเบียนไว้นั้นเป็นผู้ที่มี หน้าที่ในการเสียภาษีตามกฎหมาย หรือในกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินนั้นมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จะส่งผลทำ ให้เจ้าของทรัพย์สินทั้ง 2 คนนั้นเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีร่วมกันตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ที่ดินดังกล่าวนั้นเจ้าของทรัพย์สินได้มีการทำสัญญาเช่า โดยเจ้าของทรัพย์สินในฐานะที่ เป็นผู้ให้เช่า ได้มีการปล่อยให้เช่าที่ดินนั้นกับผู้เช่า จะส่งผลทำให้ผู้เช่ารายนั้นเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการ เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดแทนเจ้าของทรัพย์สิน

(2) ประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี ได้แก่ ที่ดินของรัฐ และที่ดินที่เป็น ของพระมหากษัตริย์หรือรัฐวิสาหกิจ

(3) หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี ได้แก่ สภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์ โดยเมื่อสภา ท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์ได้มีการจัดเก็บภาษีแล้ว จากนั้นจึงมีหน้าที่ในการบันทึกจำนวนเงินภาษีที่ เรียกเก็บได้ และนำส่งให้กับอธิบดีกรมสรรพากร เพื่อใช้ในการจัดสรรเข้ากองทุนตามที่กฎหมาย กำหนดต่อไป

(4) อัตราภาษี สำหรับอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนด จะมีการกำหนดทั้งในรูปแบบของ อัตราภาษีคงที่ และอัตราภาษีส่วนเพิ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

(4.1) อัตราภาษีคงที่ หมายถึง อัตราภาษีพื้นฐานสำหรับที่ดินที่เข้าลักษณะในหมวดของ อสังหาริมทรัพย์ ดังนี้

- (ก) 100 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินสาธารณประโยชน์
- (ข) 100 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย
- (ค) 200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินเกษตรกรรม
- (ง) 200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินอุตสาหกรรม
- (จ) 200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินเพื่อการพาณิชย์

จากอัตราภาษีคงที่สำหรับที่ดินที่เข้าลักษณะในหมวดของอสังหาริมทรัพย์ข้างต้น หมายความว่า เจ้าของทรัพย์สินที่เข้าลักษณะในหมวดของอสังหาริมทรัพย์ตาม (ก) – (จ) มีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีในอัตราภาษีพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด แต่อย่างไรก็ตามในกรณีที่มีการออกกฎกระทรวงในภายหลัง ซึ่งกฎกระทรวงนั้นได้กำหนดอัตราภาษีคงที่ที่มีความแตกต่างจากอัตราภาษีที่กล่าวข้างต้น จะส่งผลให้อัตราภาษีที่ต้องชำระนั้นจะต้องเป็นไปตามอัตราภาษีที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4.2) อัตราภาษีส่วนเพิ่ม หมายถึง อัตราภาษีที่มีการเรียกเก็บเพิ่มเติมจากอัตราภาษีพื้นฐานสำหรับที่ดินที่อยู่ในหมวดของอสังหาริมทรัพย์ที่กล่าวไว้ตาม (1) โดยสภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์จะมีอำนาจในการพิจารณาจากมูลค่าของที่ดินที่มีการเรียกเก็บภาษี และมีหน้าที่ในการคำนวณอัตราภาษีส่วนเพิ่มเพื่อเรียกเก็บภาษีจากผู้ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีในแต่ละปีการเงินนั้น โดยจะมีการคำนวณมาจากสูตร⁶⁹

$$A = \frac{R - (F \times (N_{nv} + (D \times N_v))) + (C \times P)}{(V_{nv} + (D \times V_v))}$$

จากสูตรการคำนวณอัตราภาษีส่วนเพิ่มข้างต้น ในกรณีที่เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ และที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม N_v และ V_v จะถูกแทนค่าด้วยศูนย์ในการคำนวณหาอัตราภาษีส่วนเพิ่มดังกล่าว

⁶⁹ A คือ อัตราส่วนเพิ่มที่เรียกเก็บสำหรับที่ดินที่อยู่ในหมวดของอสังหาริมทรัพย์สำหรับปีการเงินที่กำลังพิจารณา

R คือ เป้าหมายรายได้สำหรับที่ดินที่อยู่ในหมวดของอสังหาริมทรัพย์สำหรับปีการเงิน

F คือ อัตราภาษีคงที่สำหรับที่ดินที่อยู่ในหมวดของอสังหาริมทรัพย์สำหรับปีการเงิน

N_{nv} คือ จำนวนโดยประมาณของที่ดินที่ไม่ใช่ที่ดินว่างเปล่า และอยู่ในหมวดของอสังหาริมทรัพย์สำหรับปีการเงิน

D คือ 1 ลบด้วยส่วนลดที่ดินว่างเปล่าสำหรับปีการเงิน

N_v คือ จำนวนโดยประมาณของที่ดินว่างเปล่าสำหรับปีการเงิน

C คือ มูลค่าส่วนลดสำหรับผู้รับเงินบำนาญสำหรับปีการเงิน

P คือ จำนวนโดยประมาณของผู้ที่ได้รับส่วนลดจากการเป็นผู้รับเงินบำนาญสำหรับปีการเงิน

V_{nv} คือ มูลค่าโดยประมาณของที่ดินที่ไม่ใช่ที่ดินว่างเปล่า และอยู่ในหมวดของอสังหาริมทรัพย์สำหรับปีการเงิน

V_v คือ มูลค่าโดยประมาณของที่ดินว่างเปล่าสำหรับปีการเงิน

โดยรายละเอียดเพิ่มเติมของอัตราภาษีส่วนเพิ่ม คือ สภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์จะมีการกำหนดอัตราภาษีส่วนเพิ่มล่วงหน้าสำหรับที่ดินที่เข้าลักษณะในหมวดของอสังหาริมทรัพย์ จากนั้นจึงเผยแพร่บนเว็บไซต์กฎหมายของรัฐนิวเซาท์เวลส์ภายในวันที่ 30 เมษายน ซึ่งเป็นวันที่ก่อนเริ่มปีการเงิน โดยอัตราภาษีส่วนเพิ่มที่ประกาศไว้บนเว็บไซต์ดังกล่าวจะมีการคำนวณออกมาจากสูตรข้างต้น อย่างไรก็ตามในกรณีที่ไม่ได้มีการเผยแพร่บนเว็บไซต์กฎหมายของรัฐนิวเซาท์เวลส์ภายในวันที่ 30 เมษายน ซึ่งเป็นวันที่ก่อนเริ่มปีการเงินนั้น อัตราภาษีส่วนเพิ่มสำหรับปีการเงินก่อนหน้าจะถือว่าเป็นอัตราภาษีส่วนเพิ่มที่จะต้องจ่ายเสียภาษีสำหรับปีการเงินนั้นทันที

นอกจากอัตราภาษีคงที่ และอัตราภาษีส่วนเพิ่มที่ต้องเสียภาษีแล้วนั้น ยังมีการกำหนดส่วนลดของอัตราภาษีในกรณีที่เป็นที่ดินว่างเปล่าที่ไม่เข้าลักษณะในหมวดของอสังหาริมทรัพย์ตาม (ก) – (จ) อีกด้วย โดยสภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์จะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการประเมินภาษีสำหรับที่ดินว่างเปล่านั้น แต่เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิ์ที่จะได้รับส่วนลดอัตราภาษีที่จะต้องชำระให้กับสภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์ในอัตราร้อยละ 0.5 รวมถึงในกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ที่ได้รับเงินบำนาญจากราชการ หากเจ้าของทรัพย์สินนั้นเป็นผู้ที่ดินที่เข้าลักษณะในหมวดของอสังหาริมทรัพย์ตาม (ก) – (จ) ก็จะได้รับส่วนลดอัตราภาษีเช่นเดียวกัน โดยจำนวนส่วนลดจะคำนวณจากยอดดัชนีของปีการเงินที่ต้องเสียภาษี ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะเผยแพร่ประกาศบนเว็บไซต์กฎหมายของรัฐนิวเซาท์เวลส์ภายในวันที่ 30 เมษายน ก่อนเริ่มปีการเงินแต่ละปี โดยจะระบุยอดดัชนีสำหรับปีการเงินนั้น และถ้าหากผู้ที่ได้รับเงินบำนาญนั้นมีส่วนลดภาษีมากกว่าภาษีที่ต้องจ่ายชำระให้กับสภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์ จะส่งผลทำให้เจ้าของทรัพย์สินซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับเงินบำนาญนั้นไม่มีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษี

(5) กำหนดการชำระภาษี ได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีจะต้องมีการเสียภาษีสำหรับแต่ละปีการเงิน โดยการเสียภาษีดังกล่าวนั้นสามารถชำระเป็นงวดเดียวหรือเป็นรายไตรมาส

3.3.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐเวสต์เทิร์นออสเตรเลีย

รัฐเวสต์เทิร์นออสเตรเลียเป็นรัฐที่มีพื้นที่มากถึงหนึ่งในสามของทวีปออสเตรเลีย และมีมูลค่าของทรัพย์สินและมูลค่าทางเศรษฐกิจในรัฐสูง ทำให้รัฐบาลของรัฐเวสต์เทิร์นออสเตรเลียได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและผลกระทบจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ รวมถึงเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ จึงได้มีการประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายภาษีอากรเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉินของรัฐเวสต์เทิร์นออสเตรเลีย ได้แก่ Department of Fire and Emergency Services (DFES) เป็นต้น มีฐานเงินทุนที่ยั่งยืนเพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับมาตรการทางกฎหมายภาษีอากรที่กำหนดโดยรัฐบาลของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียจะ อยู่ภายใต้กฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ Fire and Emergency Services Legislation (Emergency Services Levy) Amendment Act 2002 No 42 หรือพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เกี่ยวกับการบริการอศศภัยและบริการฉุกเฉิน (การจัดเก็บค่าบริการเหตุฉุกเฉิน) พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมจาก Fire and Emergency Services Authority of Western Australia Act 1998 หรือพระราชบัญญัติการป้องกันอศศภัยและบริการ ฉุกเฉินของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย พ.ศ. 2541 โดยพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การ จัดเก็บภาษีสำหรับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉินต่าง ๆ จากที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขต พื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ผู้ที่ มีหน้าที่เสียภาษี หน่วยงานจัดเก็บภาษี และอัตรากาซี โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(1) ประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ ที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุม การบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ส่งผลทำให้เจ้าของ ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีนั้น

(2) หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี ได้แก่ สภาท้องถิ่นในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย

(3) อัตรากาซีสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติ ทางธรรมชาติของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย

รัฐมนตรีของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียเป็นผู้ที่มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาหลังจากที่ มีการปรึกษากับบุคคลที่รัฐมนตรีเชื่อว่าเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของสภาท้องถิ่นในรัฐนั้น โดยรัฐมนตรี จะประกาศกำหนดอัตรากาซีหรือค่าธรรมเนียมบริการฉุกเฉินที่ต้องชำระในปีการเงินล่วงหน้าสำหรับ ที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ซึ่งในกรณีที่รัฐมนตรีไม่ได้มีการปรึกษากับบุคคลที่กล่าวข้างต้นนั้น รัฐมนตรี จะต้องมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในวันที่ 31 พฤษภาคม ซึ่งเป็นวันที่เริ่มต้นปีการเงินที่ จะต้องจ่ายเสียภาษี

ในการกำหนดอัตรากาซีที่จะต้องชำระของรัฐมนตรีนั้นจะมีการอ้างอิงมาจากประมาณการ ค่าใช้จ่ายสำหรับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉินสำหรับปีภาษีที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐมนตรีพิจารณาแล้วว่าเกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตรากาซีหรือค่าธรรมเนียมในการ จัดเก็บที่เหมาะสม ซึ่งการกำหนดอัตรากาซีอาจมีความแตกต่างกันได้ตามลักษณะของการใช้ ประโยชน์ในที่ดิน โดยขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของรัฐมนตรีในการกำหนดเพดานจำนวนเงินขั้นต่ำ และจำนวนเงินสูงสุดที่จะต้องเสียภาษี

ตัวอย่างที่รัฐมนตรีได้มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมบริการฉุกเฉินที่ต้องชำระของปีการเงินพ.ศ. 2564 – 2565 มีดังนี้

ประเภท	พื้นที่	การตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉิน	อัตราภาษี (หน่วย: ดอลลาร์ ออสเตรเลีย ต่อ 1 ดอลลาร์ออสเตรเลีย)
1	เขตเมือง เพิร์ท	เครือข่ายของสถานีบริการดับเพลิงและกู้ภัยระดับ มืออาชีพและสถานีบริการฉุกเฉินของรัฐในเมือง เพิร์ท	0.016213
2	ส่วนภูมิภาค	สถานีบริการดับเพลิงและกู้ภัยมืออาชีพ พร้อมทั้ง บริการดับเพลิงและกู้ภัยอาสาสมัคร และบริการ ฉุกเฉินแห่งชาติ	0.012160
3	ชายขอบ ของเขต เมืองเพิร์ท	หน่วยบริการดับเพลิงและกู้ภัยอาสาสมัครและ/ หรือหน่วยดับเพลิง Bush อาสาสมัครซึ่งได้รับการ สนับสนุนจากเครือข่ายที่ประกอบด้วยสถานีบริการ ดับเพลิงและกู้ภัยระดับมืออาชีพในเมืองเพิร์ทและ หน่วยบริการฉุกเฉินของรัฐ	0.008106
4	เมืองชนบท	อาสาสมัครที่มีความสามารถในการป้องกันอัคคีภัย เชิงโครงสร้าง และบริการฉุกเฉินแห่งชาติ	0.005675
5	พื้นที่อื่น ๆ ของรัฐ	เครือข่ายหน่วยบริการฉุกเฉินแห่งชาติ และ อาสาสมัครดับเพลิงใกล้เคียง	อัตราภาษีคงที่ 93 ดอลลาร์ออสเตรเลีย

ตารางที่ 2 อัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมบริการฉุกเฉินที่ต้องชำระของปีการเงินพ.ศ. 2564 – 2565 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา⁷⁰

จากอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมบริการฉุกเฉินที่กำหนดข้างต้นจะเห็นได้ว่าที่ดินแต่ละประเภทส่วนใหญ่จะมีการกำหนดอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมบริการด้วยอัตราผันแปรตามมูลค่าของที่ดิน แต่อย่างไรก็ตามรัฐมนตรีมีอำนาจในการกำหนดเพดานจำนวนเงินขั้นต่ำ และจำนวนเงินสูงสุดที่ต้องเสียภาษีสำหรับทรัพย์สินแต่ละประเภทเพิ่มเติม ดังนี้

⁷⁰ Department of Fire & Emergency Services. **EMERGENCY SERVICES LEVY** [Online]. Available from: <https://www.dfes.wa.gov.au/emergency-services-levy> [25 December 2022].

หน่วย: ดอลลาร์ออสเตรเลีย

	จำนวนเงินขั้นต่ำ	จำนวนเงินสูงสุด		
ประเภท	ทรัพย์สินทุกประเภท	บ้านเดี่ยว ที่ดินเปล่า และเกษตรกรรมที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์	ที่พักอาศัยหลายหน่วย (แฟลต/อพาร์ทเมนต์)	เชิงพาณิชย์ อุตสาหกรรม และอื่น ๆ
1	93	468	468 คูณจำนวนหน่วย	267,000
2	93	351	351 คูณจำนวนหน่วย	200,000
3	93	234	234 คูณจำนวนหน่วย	134,000
4	93	164	164 คูณจำนวนหน่วย	93,000
5	93			

ตารางที่ 3 เพดานจำนวนเงินขั้นต่ำ และจำนวนเงินสูงสุดที่จะต้องเสียภาษีของปีการเงินพ.ศ. 2564 – 2565 สำหรับทรัพย์สินแต่ละประเภทที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา⁷¹

(4) กำหนดการชำระภาษี ได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีจะต้องมีการเสียภาษีทุกสิ้นปี

ดังนั้นจากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียมีหลายฉบับ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลในแต่ละรัฐนั้น ๆ ว่าจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างไร แต่ทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นการจัดเก็บภาษี และจัดสรรขึ้นเพื่อเป็นเงินกองทุนให้กับหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉินของแต่ละรัฐ โดยหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีดังกล่าวนั้นเป็นไปตามหลักการกันเงิน ซึ่งได้กำหนดให้มีการกันเงินเอาไว้เพื่อเข้ากองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด และมีการระบุดำเนินการใช้จ่ายเงินกองทุนนั้นอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามสำหรับเงินกองทุนดังกล่าวนี้ไม่สามารถนำเงินรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้นอกเหนือจากวัตถุประสงค์หรือโครงการเฉพาะอย่างที่กำหนดเอาไว้ในพระราชบัญญัติข้างต้นได้ ทำให้การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียจึงเข้าลักษณะของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

⁷¹ Ibid.

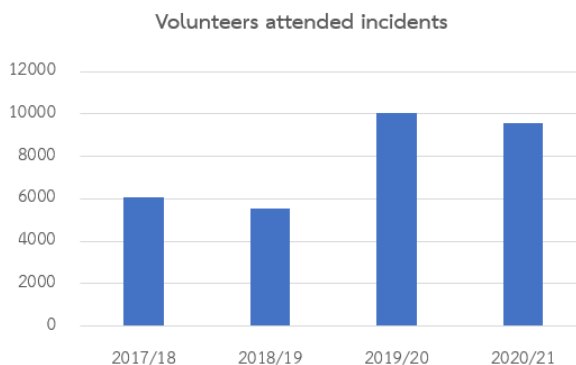
3.4 ผลจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย

หลังจากที่ได้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียแล้วนั้น ส่งผลทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินของแต่ละรัฐมีฐานเงินทุนที่ยั่งยืนในการสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ ทรัพยากร ชุดป้องกัน เครื่องแบบ ยานพาหนะ และการฝึกอบรมสำหรับพนักงานบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานประจำหรืออาสาสมัครทั่วทั้งรัฐ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและเป็นประโยชน์สูงสุด เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนกิจกรรมของผู้เชี่ยวชาญทั่วทั้งรัฐ เช่น การสืบสวนสาเหตุของการเกิดไฟไหม้ การตรวจสอบอาคาร การวางแผนฉุกเฉิน และโปรแกรมความปลอดภัยของชุมชน⁷² เป็นต้น ซึ่งในเอกัตศึกษาฉบับนี้จะขอยกตัวอย่างผลที่ได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย จากการเก็บสถิติในรายงานประจำปีของสำนักงานบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉิน หรือ Department of Fire and Emergency Services (DFES) สำหรับปีพ.ศ. 2563/64 โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) มีเงินงบประมาณในการจัดหาอาสาสมัครในชุมชนต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

หน่วยงานบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียสามารถจัดหาอาสาสมัครในชุมชนต่าง ๆ รวมถึงมีการให้บริการฝึกอบรมและการสนับสนุนเพื่อเข้ามาช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้โดยมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นดังกราฟด้านล่าง ซึ่งหากปราศจากความช่วยเหลือของอาสาสมัครในชุมชนต่าง ๆ เหล่านี้ อาจเป็นผลทำให้หน่วยงานดังกล่าวไม่สามารถให้บริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินที่จำเป็นแก่ชุมชนทั่วทั้งรัฐได้

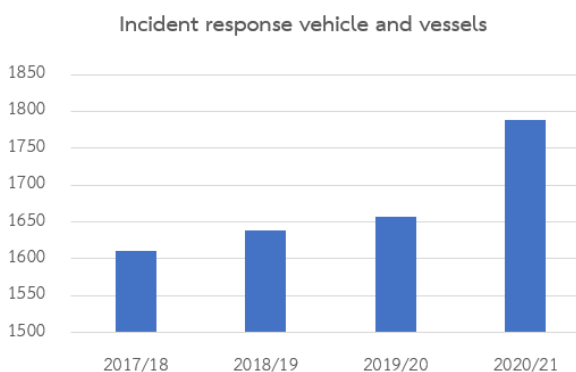
⁷² Department of Fire and Emergency Services (DFES). **Emergency Services Levy Collections and Allocations** [Online]. 2020. Available from: <https://www.dfes.wa.gov.au/annualreport2020/the-es/> [4 December 2022].

รูปภาพที่ 5 สถิติการจัดหาอาสาสมัคร ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2564⁷³

(2) มีเงินงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์เพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

หน่วยงานบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินสามารถนำเงินที่ได้รับมาจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจากการกักเงินของภาครัฐไปซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อใช้สำหรับการเตรียมความพร้อมในการรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ โดยจากกราฟด้านล่างแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานสามารถจัดหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการตอบสนองไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์เฉพาะทาง ยานพาหนะ และอื่น ๆ ได้เพิ่มขึ้นเพื่อรองรับกับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ

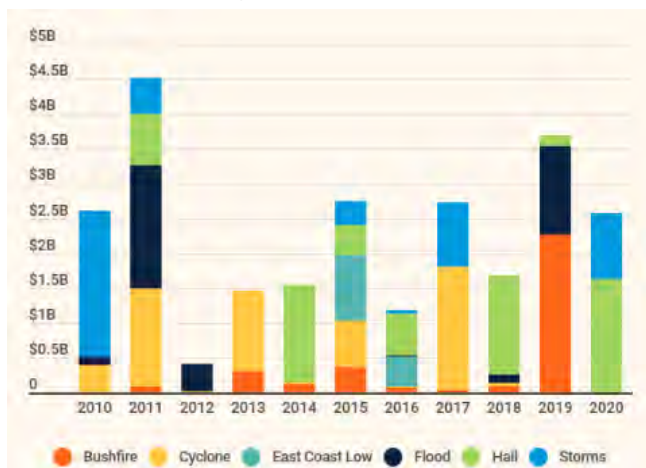
รูปภาพที่ 6 สถิติการจัดหาอุปกรณ์เพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ฉุกเฉิน ระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2564⁷⁴

จากสถิติข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนั้นส่งผลทำให้หน่วยงานบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียมีเงินทุนเพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ดีมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในแต่ละรัฐของประเทศออสเตรเลีย เช่น รัฐนิวเซาท์เวลส์ รัฐควีนแลนด์ รัฐเซาท์ออสเตรเลีย และรัฐวิกตอเรีย ก็มีการจัดเก็บภาษีดังกล่าวเช่นเดียวกัน จึงเป็นผลทำให้ประเทศออสเตรเลียไม่เพียงแต่จะมีกรอบในการ

⁷³ Department of Fire and Emergency Services (DFES). **Our Year In Numbers** [Online]. Available from: <https://www.dfes.wa.gov.au/annualreport2021/year-in-review/> [23 November 2022].

⁷⁴ Ibid.

บริหารจัดการภัยพิบัติที่ดี ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การป้องกัน การตอบสนอง และการฟื้นฟู แต่ ยังได้รับการยอมรับว่ามีแนวปฏิบัติด้านระบบอาสาสมัครที่ได้ชื่อว่าเป็นที่เชื่อถือได้และมีจำนวนมากที่สุดในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรอบในการบริหารจัดการภัยพิบัติของประเทศออสเตรเลียนั้นเป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติได้จริง เรียบง่าย และไม่มีความซับซ้อน ทั้งในด้านชุมชนและสังคม⁷⁵ ดังจะเห็นได้จากกราฟด้านล่างที่แสดงให้เห็นถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ปัจจุบันมีปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะมาจากปัจจัยเสี่ยงจากธรรมชาติ หรือปัจจัยเสี่ยงจากมนุษย์ ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น

รูปภาพที่ 7 สถิติความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2563⁷⁶

ดังนั้นแม้ว่าเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติจะเป็นสิ่งที่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ยาก แต่ถ้าหากทุกคนสามารถร่วมมือกันเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ได้ โดยมีการเตรียมพร้อมในการรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ดี ครอบคลุมการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ⁷⁷ และสอดคล้องกับรูปแบบของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศของตนเอง ก็จะเป็นการช่วยลดผลกระทบจากความรุนแรงของภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของผู้ประสบภัยได้ ประกอบกับเป็นการช่วยลดความเสียหายในเชิงเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะในด้านชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของประเทศนั้นอีกด้วย

⁷⁵ อมรรรัตน์ สุขสายันต์, *Lateral Crisis Management การบริหารจัดการภัยวิกฤตจากยุทธศาสตร์สู่ระดับชุมชน แนวคิดเชิงปฏิบัติจากประเทศออสเตรเลีย*, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอพีเอ็ม กรุ๊ป โซลูชั่น, 2556), หน้า 5.

⁷⁶ Royal Commission into National Natural Disaster Arrangements, **Chapter 2: Natural disaster risk** [Online]. Available from: <https://naturaldisaster.royalcommission.gov.au/publications/html-report/chapter-02> [4 December 2022].

⁷⁷ เสาวลักษณ์ โภทสถิตดิอัมพร และคณะ, “แนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติ: จากภาครัฐสู่ชุมชน,” *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร* ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2563) : หน้า 351.

บทที่ 4

บทวิเคราะห์แนวทางการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลียมาใช้กับประเทศไทย

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์หลังจากที่ได้มีการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ รัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ซึ่งทำให้ทราบถึงลักษณะของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งมีการจัดสรรเงินรายได้จากการจัดเก็บภาษีเข้ากองทุนเฉพาะเพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินในแต่ละรัฐนั้น ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางสำหรับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย โดยนำเอาข้อดีของมาตรการทางกฎหมายภาษีอากรของแต่ละรัฐนั้น ๆ มาปรับใช้โดยอาจกำหนดขึ้นเป็นมาตรการทางกฎหมายภาษีอากรใหม่ ซึ่งจะเน้นการคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะได้รับจากการประยุกต์ใช้มาตรการทางกฎหมายภาษีอากรดังกล่าว เพื่อเป็นการสรรหางบประมาณเพิ่มเติมของรัฐบาลให้กับหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยให้รัฐบาลสามารถนำเงินภาษีที่เป็นเงินได้ของแผ่นดินไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ได้แก่ การศึกษา และการบริการด้านสาธารณสุข เป็นต้น

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉิน ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ในขณะเดียวกันรัฐบาลกลับไม่ได้มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ ดังจะเห็นได้จากการลดงบประมาณสำหรับแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ที่ลดลงจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ถึงประมาณ 2,000 ล้านบาท ซึ่งไม่สอดคล้องกันกับแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั่วโลก โดยจากเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาตินั้นอาจส่งผลกระทบต่อความเสียหายในเชิงเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

จากการศึกษาถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศไทยประกอบกับมาตรการทางกฎหมายภาษีอากรเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของ

ประเทศออสเตรเลีย ทำให้ทราบถึงแนวทางในการนำมาตรการทางกฎหมายภาษีอากรดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1 ความเหมาะสมในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของประเทศไทยพบว่า การจัดเก็บภาษีดังกล่าวเป็นไปตามหลักการกันเงินเพื่อให้รัฐบาลสามารถนำเงินได้นั้นไปใช้ในวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างที่ได้กำหนดไว้ โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษี ตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบตามอัตราที่กำหนด ซึ่งการจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนดังกล่าวเป็นการจัดเก็บเพื่อวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของกองทุนเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ กองทุนเพื่อการส่งเสริมผู้สูงอายุ และกองทุนเพื่อดำเนินการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น

ประเทศไทยไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อเป็นเงินกองทุนในการส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาสาธารณภัยมาก่อน รวมถึงการที่รัฐบาลมีการลดเงินงบประมาณให้กับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจึงเป็นผลทำให้เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้นแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถที่จะรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินเป็นวงกว้าง เนื่องมาจากการขาดการเตรียมความพร้อม และขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ดี ซึ่งตามแนวคิดของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ รัฐบาลสามารถใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และการคลังในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ กล่าวคือ รัฐบาลสามารถใช้การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในการสรรหางบประมาณให้กับหน่วยงานของรัฐบาลเพื่อวัตถุประสงค์หรือโครงการเฉพาะอย่างได้

ดังนั้นการประยุกต์ใช้การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยจึงมีความเหมาะสม เพราะจะช่วยในการแก้ไขปัญหา และช่วยลดผลกระทบของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ รวมถึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีเงินทุนที่ยั่งยืนสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษาและพัฒนา การบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ การจัดหาอุปกรณ์เฉพาะทางที่จำเป็น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา ตลอดจนการให้ความรู้และคำแนะนำเบื้องต้นในการเอาตัวรอดเมื่อประสบกับเหตุการณ์ภัยพิบัติ และรัฐบาลสามารถนำเงินงบประมาณที่เหลือไปใช้จ่ายเพื่อพัฒนาประเทศชาติในส่วนอื่น ๆ ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกันได้อีกด้วย

4.2 การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียมาใช้กับประเทศไทย

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ถือว่าประสบความสำเร็จในการช่วยลดความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลียตามที่ได้มีการศึกษามา โดยหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะดังกล่าวนี้มีความยืดหยุ่นในแต่ละรัฐ กล่าวคือ ทั้งสองรัฐของประเทศออสเตรเลียสามารถกำหนดอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่ใช้ในการจัดเก็บได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลในแต่ละรัฐนั้น ๆ ว่าจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างไร ผู้เขียนจึงนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ถึงแนวทางการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมของทั้งสองรัฐ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย ดังสรุปไว้ในตารางนี้

ข้อเปรียบเทียบ	รัฐนิวเซาท์เวลส์	รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย
(1) ประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี	ที่ดินใด ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตของสภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์ ซึ่งอยู่ในหมวดของอสังหาริมทรัพย์ อย่างไม่อย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ (ก) ที่ดินสาธารณประโยชน์ (ข) พื้นที่เกษตรกรรม (ค) ที่ดินที่อยู่อาศัย (ง) ที่ดินอุตสาหกรรม (จ) ที่ดินเพื่อการพาณิชย์	ที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย
(2) ประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี	ที่ดินของรัฐ และที่ดินที่เป็นของพระมหากษัตริย์หรือรัฐวิสาหกิจ	ไม่มีกำหนดในกฎหมาย
(3) ผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษี	- ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้จดทะเบียนไว้ตามกฎหมาย - ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินหากมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จะส่งผลทำให้เจ้าของทรัพย์สินทั้ง 2 คนนั้น	เจ้าของที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย

ข้อเปรียบเทียบ	รัฐนิวเซาท์เวลส์	รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย
	<p>เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีร่วมกันตามที่กฎหมายกำหนด</p> <p>- ผู้เช่าที่ดินของเจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดแทนเจ้าของทรัพย์สิน</p>	
(4) หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี	สภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์	สภาท้องถิ่นในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย
(5) อัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บ	<p><u>อัตราภาษีคงที่</u></p> <p>(ก) 100 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินสาธารณประโยชน์</p> <p>(ข) 100 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย</p> <p>(ค) 200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินเกษตรกรรม</p> <p>(ง) 200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินอุตสาหกรรม</p> <p>(จ) 200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย สำหรับที่ดินเพื่อการพาณิชย์</p> <p><u>อัตราส่วนเพิ่ม</u></p> <p>ตามที่คำนวณได้จากสูตร</p> $A = \frac{R - (F \times (N_{gr} + (D \times N_v))) + (C \times P)}{(V_{gr} + (D \times V_v))}$	รัฐมนตรีของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียเป็นผู้ที่มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยกำหนดอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมบริการฉุกเฉิน ซึ่งอัตราภาษีอาจแตกต่างกันของที่ดิน
(6) ส่วนลดอัตราภาษี	<p>- ส่วนลดอัตราภาษีสำหรับที่ดินว่างเปล่าในอัตราร้อยละ 0.5</p> <p>- ส่วนลดอัตราภาษีสำหรับผู้รับเงินบำนาญที่เป็นเจ้าของที่ดินตาม (1)(ก) – (จ) ตามยอดดัชนี</p>	ไม่มีกำหนดในกฎหมาย

ข้อเปรียบเทียบ	รัฐนิวเซาท์เวลส์	รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย
(7) กำหนดการชำระภาษี	ชำระเป็นงวดเดียวตอนสิ้นปี การเงินหรือเป็นรายไตรมาส	ชำระเป็นงวดเดียวตอนสิ้นปี การเงิน
(8) การนำเงินภาษีไปใช้ ประโยชน์	กองทุนเพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการบริการดับเพลิงและการ บริการฉุกเฉินของรัฐนิวเซาท์ เวลส์ ได้แก่ Rural Fire Services (RFS) Fire and Rescue New South Wales (FRNSW) และ State Emergency Service (SES) เป็นต้น	กองทุนเพื่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับการบริการ ดับเพลิงและการบริการ ฉุกเฉินของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ได้แก่ Department of Fire and Emergency Services (DFES) เป็นต้น

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อ
บรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวส
เทิร์นออสเตรเลีย

4.2.1 ประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี

การกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีให้มีความชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากที่
จะช่วยป้องกันความสับสนของผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีว่าทรัพย์สินใดบ้างที่จะต้องเสียภาษีตามที่กฎหมาย
กำหนด โดยรัฐนิวเซาท์เวลส์มีการกำหนดประเภทของที่ดินที่ต้องเสียภาษีตามลักษณะการใช้
ประโยชน์ เช่น ที่ดินสาธารณประโยชน์ ที่ดินเกษตรกรรม ที่ดินที่อยู่อาศัย ที่ดินอุตสาหกรรม และ
ที่ดินเพื่อการพาณิชย์ ส่วนรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียนั้นมีการกำหนดประเภทของที่ดินตามหมวดหมู่ใน
5 พื้นที่ ซึ่งในแต่ละพื้นที่นั้นก็จะมีการกำหนดประเภทของที่ดินที่ต้องเสียภาษีตามลักษณะการใช้
ประโยชน์เช่นเดียวกัน ได้แก่ ที่ดินว่างเปล่า ที่ดินสำหรับที่พักอาศัย ที่ดินสำหรับพาณิชย์กรรม ที่ดิน
สำหรับอุตสาหกรรม และที่ดินอื่น ๆ เป็นต้น

การกำหนดลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินในประเทศไทยนั้นไม่มีความแตกต่างกันกับ
ลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลีย ดังนั้นการกำหนดประเภทของ
ที่ดินที่ถูกจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของ
ทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย จึงอาจสามารถระบุได้เช่นเดียวกันกับรัฐ
นิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งการกำหนดลักษณะการใช้
ประโยชน์ของที่ดินของทั้งสองรัฐนั้นถือว่าการกำหนดที่ครอบคลุมถึงที่ดินในทุกประเภทสำหรับ
การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะดังกล่าวแล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนประเภท
ของที่ดินใด ๆ เพิ่มเติม

4.2.2 ประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี

รัฐนิวเซาท์เวลส์ได้มีการกำหนดประเภทของที่ดินที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษี ได้แก่ ที่ดินของรัฐ และที่ดินที่เป็นของพระมหากษัตริย์หรือรัฐวิสาหกิจ แต่ในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียไม่ได้มีการกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี ดังนั้นในกรณีที่มีความแตกต่างกันในการกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษีดังกล่าว จึงอาจนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีได้ และไม่เป็นไปตามหลักการบริหารภาษีอากรที่ดี

การกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษีในประเทศไทยจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงประเภทของที่ดินที่ควรจะได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี โดยอาจจะต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบเพื่อให้การยกเว้นการจัดเก็บภาษีดังกล่าวนั้นเกิดความเป็นธรรมต่อผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีรายอื่นนั้น และส่งผลทำให้การจัดเก็บภาษีนั้นเป็นไปตามหลักการบริหารภาษีอากรที่ดี

4.2.3 ผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษี

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์ มีการจัดเก็บภาษีจากผู้ที่มีหน้าที่ในการชำระภาษี ได้แก่ เจ้าของทรัพย์สินตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ซึ่งในกรณีที่มิใช่เจ้าของที่ดินตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จะมีหน้าที่ในการร่วมกันรับผิดชอบในการเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด หรือในกรณีที่ เป็นผู้เช่าที่ดินนั้น ก็จะมีหน้าที่ในการเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดแทนเจ้าของทรัพย์สิน ส่วนรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียนั้นจะมีการจัดเก็บภาษีจากเจ้าของที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินให้มีความพร้อมในด้านของการจัดการเพื่อที่จะช่วยลดผลกระทบของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งในกรณีนี้จะเห็นได้ว่าเจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือบริการสาธารณะของรัฐบาล เพราะฉะนั้นภาระภาษีที่แท้จริงจึงควรเกิดขึ้นกับเจ้าของทรัพย์สินโดยตรง

ดังนั้นการกำหนดผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษีในประเทศไทยนั้น ควรที่จะมีการกำหนดโดยให้มีการจัดเก็บจากเจ้าของทรัพย์สินตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินตามหลักการผลประโยชน์

4.2.4 หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี

รัฐบาลของแต่ละรัฐ ได้แก่ รัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียมีการกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี คือ สภาท้องถิ่นในแต่ละรัฐนั้น ๆ

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันมีการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 นั้น ซึ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีดังกล่าว ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการ

เพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยนั้น มีลักษณะของการจัดเก็บภาษีจากประเภทของที่ดินที่คล้ายคลึงกันกับประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 และมีความสอดคล้องกันกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีใด ๆ เพิ่มเติม

4.2.5 อัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บ

จากหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลีย จะเห็นได้ว่าในแต่ละรัฐของประเทศออสเตรเลียมีการกำหนดอัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บที่แตกต่างกัน โดยรัฐบาลนิวเซาท์เวลส์จะจัดเก็บภาษีด้วยอัตราคงที่อยู่ที่ประมาณ 100 – 200 ดอลลาร์ออสเตรเลีย หรือประมาณ 2,300 – 4,600 บาท ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินในแต่ละรัฐนั้น ๆ รวมถึงยังมีการจัดเก็บภาษีด้วยอัตราส่วนเพิ่มซึ่งมีการคำนวณมาจากสูตร โดยสภาท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการเรียกเก็บภาษีดังกล่าว ในขณะที่รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียรัฐมนตรีจะมีอำนาจในการประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยประกาศกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบริการฉุกเฉินที่ต้องชำระ โดยจะมีการพิจารณาจากที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ซึ่งอาจมีอัตราภาษีที่แตกต่างกันตามลักษณะของการใช้ที่ดินในแต่ละหมวดหมู่ โดยจากตัวอย่างที่รัฐมนตรีได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งประกาศกำหนดอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมบริการฉุกเฉินที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 พบว่าอัตราการจัดเก็บภาษีดังกล่าวของทั้งสองรัฐในประเทศออสเตรเลียนั้นอาจถือได้ว่าเป็นอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่ไม่สูงมากนัก ในขณะที่อัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมดังกล่าวนั้นถ้านำมาเปรียบเทียบกับค่าครองชีพของประชาชนในประเทศไทยอาจถือได้ว่ามีอัตราภาษีที่สูงพอสมควร และอาจเป็นการสร้างภาระในทางภาษีที่มากเกินไปสำหรับประชาชน รวมถึงในเรื่องของวิธีการคำนวณอัตราภาษีที่มีความซับซ้อน ซึ่งอาจเป็นเหตุทำให้เกิดความผิดพลาดในการคำนวณอัตราภาษีได้ง่าย และอาจส่งผลทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีนั้น

ดังนั้นในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย จึงควรกำหนดอัตราภาษีให้มีความเหมาะสมโดยอาจนำหลักการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ และอัตราภาษีนั้นจะต้องไม่สูงเกินไปจนเป็นการสร้างภาระทางภาษีให้กับประชาชน โดยอาจจะต้องมีการพิจารณาจากหลักความสามารถในการเสียภาษีและหลักการผลประโยชน์ประกอบกันด้วย รวมถึงวิธีในการคำนวณภาษีที่จะต้องชำระนั้นต้องเข้าใจได้ง่าย ไม่มีความซับซ้อน และง่ายต่อการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักความแน่นอน และหลักความสะดวกตามหลักการภาษีอากรที่ดี เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งนอกจากจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของการกำหนดอัตราภาษีตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย และวิธีการคำนวณอัตราภาษีแล้ว ยังต้องพิจารณาว่าการจัดเก็บ

ภาษีดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ได้มีการกำหนดเอาไว้ด้วย กล่าวคือ เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินให้สามารถรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.6 ส่วนลดอัตรภาษี

รัฐนิวเซาท์เวลส์ได้มีการกำหนดส่วนลดอัตรภาษีให้กับที่ดินว่างเปล่าในอัตราร้อยละ 0.5 และกำหนดส่วนลดอัตรภาษีสำหรับผู้รับเงินบำนาญที่เป็นเจ้าของที่ดินในหมวดของอสังหาริมทรัพย์ตาม (1)(ก) – (จ) จากยอดดัชนีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจเผยแพร่ประกาศบนเว็บไซต์กฎหมายของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ส่วนรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียไม่มีการกำหนดลดอัตรภาษีแต่อย่างใด

สำหรับประเทศไทยนั้นในการกำหนดส่วนลดอัตรภาษีจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงประเภทของที่ดินหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการชำระภาษีที่ควรจะได้รับส่วนลดในการจัดเก็บภาษี โดยอาจจะต้องการพิจารณาให้รอบคอบเพื่อให้การกำหนดส่วนลดอัตรภาษีดังกล่าวนั้นเกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีรายอื่น ๆ เช่นเดียวกัน ซึ่งการลดอัตรภาษีในส่วนนี้อาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้ และส่งผลทำให้ไม่เป็นไปตามหลักการบริหารภาษีอากรที่ดี

4.2.7 กำหนดการชำระภาษี

ในส่วนของรัฐนิวเซาท์เวลส์มีการกำหนดการชำระภาษีเป็นงวดเดียวตอนสิ้นปีการเงินหรือเป็นรายไตรมาส ในขณะที่รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียมีการกำหนดการชำระภาษีเป็นงวดเดียวตอนสิ้นปีการเงิน

สำหรับประเทศไทยนั้นอาจมีการนำหลักเกณฑ์ในกำหนดการชำระภาษีของทั้งสองรัฐมาประยุกต์ใช้ได้โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เพิ่มเติม เนื่องจากกำหนดการในการชำระภาษีดังกล่าวนั้นเป็นที่คุ้นชินของประชาชนโดยทั่วไปที่จะต้องมีการชำระภาษีอื่น ๆ อยู่แล้ว เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จะต้องมีการชำระเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาสิ้นปีการเงิน เป็นต้น และกำหนดการชำระภาษีดังกล่าวยังช่วยป้องกันความสับสนของผู้ที่มีหน้าที่ชำระ ภาษีอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.8 การนำเงินภาษีไปใช้ประโยชน์

ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียได้มาจากการจัดเก็บตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินในแต่ละรัฐ เช่น ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ที่ดินเกษตรกรรม และที่ดินอุตสาหกรรม เป็นต้น โดยภาษีดังกล่าวถูกจัดสรรเข้ากองทุนสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินในแต่ละรัฐ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นสามารถนำเงินที่จัดเก็บได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ใช้ในการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทาง

ธรรมชาติ อันได้แก่ การวิจัยและพัฒนา การบริหารความเสี่ยง การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องแบบ ยานพาหนะ การฝึกอบรมให้กับพนักงานและอาสาสมัครต่าง ๆ และการให้ความรู้เบื้องต้นกับประชาชนในการเอาตัวรอดเมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ เป็นต้น

ดังนั้นภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่จัดเก็บตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพย์สินในประเทศไทย ควรนำมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบรรเทาสาธารณภัยในประเทศไทย คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้สามารถเตรียมการวางแผนและรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และเป็นผลทำให้ช่วยลดผลกระทบของความเสียหายต่อชุมชน สังคม และภาพรวมเศรษฐกิจในประเทศได้อย่างยั่งยืน โดยอาจนำเงินภาษีที่จัดเก็บได้จัดสรรเข้ากองทุนที่อาจมีการจัดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นการจัดสรรเงินรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์หรือโครงการสำหรับเงินรายได้ที่จัดเก็บภาษีให้มีความชัดเจน และนำเงินรายได้ดังกล่าวนี้ไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้สอดคล้องตามหลักการของการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

4.3 ปัญหาที่อาจยังมีอยู่ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ แม้ว่าจะมีการจัดเก็บภาษีดังกล่าวในประเทศไทยแล้ว

แม้ว่าการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้สามารถรับมือหรือจัดการกับภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็อาจมีปัญหากจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเกิดขึ้นได้ โดยสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

(1) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นภาษีที่หน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีจากเจ้าของทรัพย์สินตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ซึ่งที่ดินดังกล่าวนี้อาจถูกจัดเก็บภาษีมาแล้วตามพระราชบัญญัติที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ดังนั้นในการกำหนดอัตราภาษีหรืออัตราค่าธรรมเนียมจะต้องไม่สูงเกินไปจนเป็นการสร้างภาระทางภาษีให้กับประชาชน อันเป็นเหตุทำให้เกิดความยุ่งยากในการบังคับใช้จริง และอัตรากาษีนี้นักต้องไปต่ำเกินไปจนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะที่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือ การกำหนดอัตรากาษีหรืออัตราค่าธรรมเนียมจะต้องมีการกำหนดในอัตรากาษีที่เหมาะสม และมีความเป็นธรรมต่อผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษี

(2) การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีรายได้ที่ได้มาจากการจัดสรรเข้ากองทุนเพิ่มมากขึ้น อาจก่อให้เกิดปัญหาการทุจริต และนำไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นผลทำให้ไม่สามารถจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสำหรับแนวทางการนำเงินรายได้ไปใช้จ่ายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้นจะต้องมีความโปร่งใส โดยประชาชนผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่มีหน้าที่เสียภาษีดังกล่าวสามารถตรวจสอบแนวทางการนำเงินรายได้ไปใช้จ่ายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสาธารณภัยได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์เฉพาะหรือโครงการเฉพาะที่ได้มีการกำหนดเอาไว้

(3) การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นการจัดเก็บภาษีโดยมีการกระจายอำนาจหน้าที่ไปยังหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อที่จะนำเงินภาษีที่จัดเก็บได้มาจัดสรรเข้ากองทุนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นจึงอาจก่อให้เกิดต้นทุนในการบริหารและการจัดเก็บที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากหน่วยงานของรัฐแต่ละท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีดังกล่าว

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายภาษีอากรสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลียถือว่าประสบความสำเร็จอย่างมาก เนื่องจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวนั้นได้รับการยอมรับจากประชาชน และประชาชนมีความสนใจในการเสียภาษีนั้น ส่งผลทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินของแต่ละรัฐมีฐานเงินทุนที่ยั่งยืนในการจัดหาทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรืออุปกรณ์เฉพาะทางต่าง ๆ รวมถึงการเตรียมการวางแผนในการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลทำให้เกิดความเสียหายในทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง สำหรับประเทศไทยสามารถนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลียมาประยุกต์ใช้กับการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยได้ตามความเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามอาจเกิดปัญหาจากการจัดเก็บภาษีดังกล่าว เช่น ความยากในการกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสมตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และปัญหาความไม่โปร่งใสในการนำเงินรายได้ไปใช้จ่าย เป็นต้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย ปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศออสเตรเลีย และผลจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย สามารถสรุปเนื้อหาสาระสำคัญ พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 บทสรุป

ในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในประเทศไทยยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลอย่างเพียงพอที่จะเห็นได้จากการลดงบประมาณสำหรับแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และระบบบริหารจัดการภัยพิบัติตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ลงถึง 2,000 ล้านบาท จึงส่งผลทำให้หน่วยงานนั้นไม่มีเงินทุนที่จะใช้ในการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรที่จะมีการนำมาตรากฎหมายภาษีอากรเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทย แต่ก่อนที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยจะต้องมีการศึกษาถึงหลักการ แนวคิด และผลกระทบจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะดังกล่าวก่อน

5.1.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษี และปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย สามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

5.1.1.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

การจัดเก็บภาษีอากรเป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และการคลังในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อใช้ในการสรรหางบประมาณสำหรับโครงการเฉพาะอย่าง โดยรัฐบาลสามารถนำเงินรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์หรือโครงการเฉพาะอย่างที่ได้กำหนดไว้เท่านั้น และไม่สามารถนำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์อื่น ๆ ได้ อย่างไรก็ตามประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบกับ

ปัญหาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงทางธรรมชาติ หรือปัจจัยอื่นๆ ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับมนุษย์ไม่สามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ จึงมักส่งผลทำให้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติอันเป็นเหตุทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน ตลอดจนภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศตามมา ดังนั้นรัฐบาลสามารถนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมาใช้เป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งลักษณะของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

(1) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีลักษณะเป็นการกันเงินรายได้จากภาษีหรือค่าธรรมเนียม ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้กันเงินไว้ได้โดยไม่ต้องส่งเข้าคลังเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน และการกันเงินรายได้จากภาษีหรือค่าธรรมเนียมจะมีบัญชีแยกต่างหากจากบัญชีงบประมาณรายจ่ายประจำปี ดังนั้นเงินรายได้ที่มีกฎหมายอนุญาตให้กองทุนเฉพาะหรือหน่วยงานของรัฐกันเงินเอาไว้จึงถือว่าเป็นเงินแผ่นดินประเภทเงินนอกงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(2) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีลักษณะเป็นการจัดเก็บภาษีจากฐานภาษีเดิม หรือการจัดเก็บภาษีในรูปแบบใหม่ โดยการจัดเก็บภาษีจากฐานภาษีเดิมนั้นเป็นการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้นมาจากฐานภาษีเดิมที่รัฐบาลมีการจัดเก็บอยู่แล้ว และจะมีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ในการนำเงินไปใช้จ่ายหรือไม่ก็ได้ ในขณะที่การจัดเก็บภาษีในรูปแบบใหม่นั้นเป็นการจัดหาแหล่งรายได้ใหม่ของรัฐบาลเพื่อนำมาใช้ในโครงการเฉพาะอย่างหรือวัตถุประสงค์เฉพาะ

(3) ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีลักษณะเป็นการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลเพื่อวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะ คือ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะในการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล

ดังนั้นการกันเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของรัฐบาลมักจะมีการผูกพันให้หน่วยงานของรัฐบาลที่เป็นผู้ที่ได้รับเงินจะต้องนำไปใช้จ่ายเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยไม่จะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายเงินไว้อย่างกว้างหรืออย่างแคบ ก็ล้วนแล้วแต่เป็นการกันเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งสิ้น

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีหลักการจัดเก็บที่แตกต่างจากภาษีทั่วไป โดยสามารถจำแนกออกมาได้ 3 ประการ ดังนี้

(1) หลักการผลประโยชน์ คือ ผู้ใดได้รับประโยชน์จากการบริการหรือกิจกรรมใดของรัฐ ผู้นั้นพึงเสียภาษีให้กับรัฐ แต่จะต้องมีการคานึงว่าการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีจะต้องเป็นภาษีอากรที่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี กล่าวคือ ระบบภาษีอากรที่มีความเป็นธรรมตามหลักการผลประโยชน์จะต้องสัมพันธ์กันกับสิ่งที่เป็นความสามารถหรือสิ่งที่แสดงความสามารถของผู้เสียภาษีโดยพิจารณาจากผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นได้รับจากกิจกรรมหรือบริการสาธารณะของรัฐบาล อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์ในการวัดความสามารถและหลักการแบ่งสรรภาระสาธารณะของผู้เสียภาษีจะต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่บังคับได้โดย

ทั่วกัน นอกจากนี้หลักการผลประโยชน์จะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างรายได้และรายจ่ายภาษี และทำให้สามารถจัดสรรทรัพยากรให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) หลักการกันเงิน คือ รายได้จากการจัดเก็บภาษีจะถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และรัฐบาลสามารถจัดสรรเงินได้ง่าย ทำให้แน่ใจได้ว่าการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจะสามารถป้องกันความแน่นอนของค่าใช้จ่ายจากความไม่แน่นอนของกระบวนการทางนโยบายทางการคลังได้

(3) หลักการเหตุผลในเชิงสัญญา คือ การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นการวางเงื่อนไขเชิงสัญญาเพื่อผูกมัดซึ่งกันและกัน โดยสัญญาในทางนโยบายและทางเศรษฐกิจจะมีความเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผลระหว่างรายได้และรายจ่ายอันนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาทางนโยบายของรัฐบาล โดยจะช่วยลดต้นทุนที่เกิดจากการที่คู่กรณีไม่ปฏิบัติตามสัญญาของรัฐ

5.1.1.2 ปัญหาและผลกระทบเกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

จากปัจจัยเสี่ยงทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นนั้นส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั่วโลกอันเป็นเหตุทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มจะรุนแรงได้ในอนาคต ซึ่งจากสถิติของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยพบว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติก่อให้เกิดความสูญเสียและความเสียหายทางเศรษฐกิจในมูลค่าที่สูงมาก ซึ่งนอกจากปัจจัยเสี่ยงทางธรรมชาติแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ โครงสร้างระบบการป้องกันภัยพิบัติ และโครงสร้างการจัดการน้ำ เป็นต้น และอีกปัจจัยหนึ่ง คือ การบริหารจัดการภัยพิบัติของรัฐบาล นอกจากนี้รัฐบาลได้มีการลดการจัดสรรงบประมาณสำหรับแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และระบบบริหารจัดการภัยพิบัติตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้กับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงอาจไม่สอดคล้องกันกับแนวทางและหลักการปฏิบัติในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งอาจจะนำไปสู่ภาวะวิกฤติได้ และทำให้รัฐบาลมีเงินงบประมาณไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่นเดียวกันตามมา ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการลงทุนในการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยทำให้ลดผลกระทบของความเสียหายต่อทั้งชุมชน สังคม และภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศ

5.1.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และผลจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเช่นเดียวกับประเทศไทย ส่งผลทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยรูปแบบของภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียมีบริบทที่คล้ายคลึงกันกับประเทศไทย

ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของพายุ และน้ำท่วม เป็นต้น อย่างไรก็ตามรัฐบาลของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวจึงมีการประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายภาษีอากรโดยจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียมีฐานเงินทุนเพื่อใช้ในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยในการบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์ของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียก็จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลในแต่ละรัฐนั้น ๆ ว่าจะมีการกำหนดอย่างไร โดยหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย รวมถึงผลจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

5.1.2.1 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์ มีสาระสำคัญดังนี้

- (1) ที่ดินที่ต้องเสียภาษีจะต้องเข้าตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ได้แก่ ที่ดินสาธารณประโยชน์ ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ดินที่อยู่อาศัย ที่ดินอุตสาหกรรม และที่ดินเพื่อการพาณิชย์
- (2) ที่ดินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี ได้แก่ ที่ดินของรัฐ และที่ดินที่เป็นของพระมหากษัตริย์หรือรัฐวิสาหกิจ
- (3) ผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษี คือ เจ้าของทรัพย์สินที่ได้จดทะเบียนไว้ตามกฎหมาย หรือผู้เช่าในกรณีที่มีการทำสัญญาเช่า
- (4) หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี คือ สภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์
- (5) อัตราภาษี มีการกำหนดทั้งในรูปแบบของอัตราภาษีคงที่ ที่มีการกำหนดในอัตรา 100 – 200 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดิน และอัตราภาษีส่วนเพิ่มที่จะได้มาจากการคำนวณตามสูตรโดยสภาท้องถิ่นในรัฐนิวเซาท์เวลส์
- (6) ส่วนลดของอัตราภาษี คือ มีการกำหนดส่วนลดของอัตราภาษีให้กับที่ดินว่างเปล่าในอัตราร้อยละ 0.5 และสำหรับเจ้าของทรัพย์สินซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับเงินบำนาญตามยอดดัชนีที่มีการประกาศโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- (7) กำหนดการชำระภาษี คือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการเสียภาษีสามารถชำระเป็นงวดเดียวหรือเป็นรายไตรมาส

5.1.2.2 หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย มีสาระสำคัญดังนี้

- (1) ที่ดินที่ต้องเสียภาษี คือ ที่ดินที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (2) ผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษี คือ เจ้าของที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย
- (3) หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี คือ สภาท้องถิ่นในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย
- (4) อัตราภาษีสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียเป็นไปตามที่รัฐมนตรีของรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- (5) กำหนดการชำระภาษี คือ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องชำระเป็นงวดเดียวตอนสิ้นปีการเงิน

5.1.2.3 ผลจากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศออสเตรเลีย

หลังจากที่รัฐบาลของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียออกมาตรการทางกฎหมายภาษีอากรสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติมาใช้ ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและบริการฉุกเฉินของแต่ละรัฐมีฐานเงินทุนที่ยั่งยืนในการสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือหรือจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ ทรัพยากร ชุดป้องกัน เครื่องแบบ ยานพาหนะ และการฝึกอบรม เป็นต้น ส่งผลทำให้ประเทศออสเตรเลียมีกรอบในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่ดี สามารถปฏิบัติได้จริง และไม่มี ความซับซ้อน อันเป็นผลทำให้ความเสียหายทางเศรษฐกิจในประเทศออสเตรเลียมียุทธศาสตร์ที่แน่นอนที่ จะลดลง ในขณะที่ปัจจุบันมีปัจจัยเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้น

5.1.3 แนวทางการนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ของประเทศออสเตรเลียมาใช้กับประเทศไทย

ประเทศไทยยังไม่เคยมีการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติมาก่อน ซึ่งหลังจากที่ได้มีการศึกษาถึง

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะดังกล่าวของประเทศออสเตรเลีย สามารถวิเคราะห์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

5.1.3.1 ความเหมาะสมในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อ บรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นไปตามหลักการกันเงิน เพื่อให้รัฐบาลสามารถนำ เงินได้นั้นไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างที่ได้อำหนดไว้ อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังไม่เคยมีการ จัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิด จากภัยพิบัติทางธรรมชาติเพื่อเป็นเงินกองทุนในการส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ บรรเทาสาธารณภัยมาก่อน แต่การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนั้นรัฐบาลสามารถนำมาใช้เพื่อ สรรหางบประมาณเพิ่มเติมให้กับหน่วยงานของรัฐบาลได้

ดังนั้นการประยุกต์ใช้การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทา ความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยจึงมีความเหมาะสม เพราะจะช่วยในการแก้ไขปัญหา และช่วยลดผลกระทบของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติ ทางธรรมชาติได้ รวมถึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีเงินทุนที่ยั่งยืนสำหรับใช้ในการเตรียมความพร้อม เพื่อจัดการกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.3.2 การนำหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อ บรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียมา ใช้กับประเทศไทย

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของ ทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ประสบ ความสำเร็จในการช่วยลดความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ ออสเตรเลียได้ ซึ่งทั้งสองรัฐนั้นมีหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีทั้งที่เหมือนกัน และแตกต่างกัน ผู้เขียน จึงนำมาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย ดังนี้

(1) ประเภทของทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษี

รัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย มีการกำหนดประเภทของที่ดินที่ต้องเสียภาษี ตามลักษณะการใช้ประโยชน์ เช่น ที่ดินสาธารณประโยชน์ ที่ดินเกษตรกรรม ที่ดินที่อยู่อาศัย ที่ดิน อุตสาหกรรม และ ที่ดินเพื่อการพาณิชย์ ซึ่งการกำหนดลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินของทั้งสอง รัฐนั้นถือว่าการกำหนดที่ครอบคลุมถึงที่ดินในทุกประเภทแล้ว ดังนั้นการกำหนดประเภทของ ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีในประเทศไทยจึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนประเภทของที่ดินใด ๆ เพิ่มเติม

(2) ประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี

รัฐนิวเซาท์เวลส์มีการกำหนดประเภทของที่ดินที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษี ได้แก่ ที่ดินของรัฐ และที่ดินที่เป็นของพระมหากษัตริย์หรือรัฐวิสาหกิจ แต่ในรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียไม่ได้มีการกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษี ดังนั้นการกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นการจัดเก็บภาษีในประเทศไทยจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม และจะต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบเพื่อให้การยกเว้นการจัดเก็บภาษีดังกล่าวนั้นเกิดความเป็นธรรมต่อผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษียรายอื่น ๆ ด้วย

(3) ผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษี

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของรัฐนิวเซาท์เวลส์ มีการจัดเก็บภาษีจากเจ้าของทรัพย์สินตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดิน หรือผู้เช่าที่ดินนั้น ส่วนรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียนั้นจะมีการจัดเก็บภาษีจากเจ้าของที่ดินทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ครอบคลุมการบริการเหตุการณ์ฉุกเฉินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในประเทศไทยนั้นตามหลักการผลประโยชน์ เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรง ดังนั้นการกำหนดผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะดังกล่าวจึงควรที่จะมีการจัดเก็บจากเจ้าของทรัพย์สินตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินตามหลักการผลประโยชน์

(4) หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี

รัฐบาลของทั้งสองรัฐ ได้แก่ รัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย มีการกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี คือ สภาท้องถิ่นในแต่ละรัฐนั้น ๆ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ตามประเภทของทรัพย์สิน ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่นั้น ๆ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีดังกล่าว ซึ่งการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนั้นก็มีการจัดเก็บจากประเภทของทรัพย์สินที่คล้ายคลึงกันกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 อีกด้วย ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีดังกล่าว

(5) อัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บ

การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยควรกำหนดอัตราภาษีที่มีความเหมาะสม โดยอาจนำหลักการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ และอัตราภาษีนั้นจะต้องไม่สูงเกินไปจนเป็นการสร้างภาระทางภาษีให้กับประชาชน รวมถึงวิธีในการคำนวณภาษีที่จะต้องชำระนั้นต้องเข้าใจได้ง่าย ไม่มีความซับซ้อน และง่ายต่อการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักความแน่นอน และหลักความสะดวกตามหลักการภาษีอากรที่ดี เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

(6) ส่วนลดอัตราภาษี

การกำหนดส่วนลดอัตราภาษีในประเทศไทยจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงประเภทของที่ดิน หรือผู้ที่มีหน้าที่ในการชำระภาษีที่ควรจะได้รับส่วนลดในการจัดเก็บภาษี โดยอาจจะต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบเพื่อให้การกำหนดส่วนลดอัตราภาษีดังกล่าวนี้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีรายอื่นด้วย

(7) กำหนดการชำระภาษี

รัฐนิวเซาท์เวลส์มีการกำหนดการชำระภาษีเป็นงวดเดียวตอนสิ้นปีการเงินหรือเป็นรายไตรมาส ในขณะที่รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลียมีการกำหนดการชำระภาษีเป็นงวดเดียวตอนสิ้นปีการเงิน ดังนั้นสำหรับประเทศไทยอาจมีการนำหลักเกณฑ์ในกำหนดการชำระภาษีของทั้งสองรัฐมาประยุกต์ใช้ได้โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เพิ่มเติม เพื่อช่วยป้องกันความสับสนของผู้ที่มีหน้าที่ชำระภาษี และยังส่งผลทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(8) การนำเงินภาษีไปใช้ประโยชน์

ภาษีที่ได้จากการจัดเก็บตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินของแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลียนั้นจะถูกจัดสรรเข้ากองทุนเพื่อการบริหารดับเพลิงและบริการฉุกเฉินของแต่ละรัฐเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ในการรับมือหรือจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ดังนั้นการจัดเก็บภาษีในประเทศไทยก็ควรที่จะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน

5.1.3.3 ปัญหาที่อาจยังมีอยู่ในการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ แม้ว่าจะมีการจัดเก็บภาษีดังกล่าวในประเทศไทยแล้ว

ถึงแม้ว่าการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติจะสามารถลดความเสียหายทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี แต่ก็อาจมีปัญหาจากการจัดเก็บภาษีดังกล่าว ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

(1) การกำหนดอัตราภาษีหรืออัตราค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมเป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากจะต้องไม่สูงเกินไปจนเป็นการสร้างภาระทางภาษีให้กับประชาชน และอัตราภาษีนั่นก็ต้องไม่ต่ำเกินไปจนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะที่ได้กำหนดไว้

(2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีรายได้ที่ได้มาจากการจัดสรรเข้ากองทุนเพิ่มมากขึ้น อาจก่อให้เกิดปัญหาการทุจริต และนำไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้มีการกำหนดไว้

(3) หน่วยงานของรัฐแต่ละท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอาจก่อให้เกิดต้นทุนในการบริหารและการจัดเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย รวมถึงการวิเคราะห์การนำมาประยุกต์ใช้แล้ว พบว่าประเทศไทยประสบปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศอันเป็นเหตุทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อความเสียหายในทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับประเทศออสเตรเลีย ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่จะนำแนวทางการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย เพื่อนำงบประมาณที่ได้จากการจัดเก็บภาษีมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้สามารถรับมือหรือจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการนำมาตราทางกฎหมายภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมาใช้ในการจัดเก็บภาษีสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติเพื่อผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การนำเงินภาษีไปใช้ประโยชน์ กล่าวคือ การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับการจัดการเพื่อบรรเทาความเสียหายของทรัพย์สินอันเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศออสเตรเลียมีการจัดเก็บจากเจ้าของทรัพย์สินตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของที่ดินในแต่ละรัฐ และเงินรายได้นั้นถูกจัดสรรให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการดับเพลิงและการบริการฉุกเฉิน ถึงแม้ว่าการจัดเก็บภาษีดังกล่าวนั้นจะเป็นไปตามหลักการผลประโยชน์ และได้รับการยอมรับจากประชาชน ทำให้การจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่ถ้าหากรัฐบาลมีการจัดสรรเงินรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเข้ากองทุนสำหรับผู้ประสบภัยที่ทรัพย์สินได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยตรง ก็จะเป็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังจากเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ดียิ่งขึ้น เพราะผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีหรือเจ้าของทรัพย์สินจะมีความมั่นใจว่าภาษีที่ตนเองชำระไปนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีหรือเจ้าของทรัพย์สินนั่นเองในกรณีเมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้นจริง

บรรณานุกรม

หนังสือ

วรรณภา แพรศรี และคณะ. โครงการวิจัยการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการกักเงินภาษีอากรและการกักเงินประเภทอื่นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อรักษาวินัยการคลังของรัฐ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2561.

ศุภลักษณ์ พิณีจิวดล. กฎหมายภาษีอากร. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2563.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. คำอธิบายกฎหมายการคลัง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.

อมรรัตน์ สุขสายันต์. การบริหารจัดการภัยวิกฤตจากยุทธศาสตร์สู่ระดับชุมชน แนวคิดเชิงปฏิบัติจากประเทศออสเตรเลีย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอพีเอ็ม กรุ๊ป โซลูชั่น จำกัด, 2556.

วิทยานิพนธ์

ณัฐธยาน์ ว่องวงศารักษ์. การจัดเก็บภาษีเฉพาะสำหรับกองทุนประกันสุขภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

เตชิชฐ บัวคง. ปัญหาการกักเงินภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.

นำชัย ทวีผลอุดมสิน. การจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมอาวูธป็นและเครื่องกระสุนปืน. วิทยานิพนธ์ ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.

วิชิตา วิสมิตะนันท์. ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับกองทุนสิ่งแวดล้อม. การค้นคว้าอิสระ มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563.

รายงานประชุมทางวิชาการ

คณะกรรมการกรรมาป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. 2565. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570 ในเอกสารประกอบการประชุมเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ปี 2565. กรุงเทพมหานคร.

วารสารวิชาการ

ถวิล นิลใบ และวรรณพงษ์ ดุรงค์เวโรจน์. 2560. การเก็บภาษีเฉพาะเพื่อการศึกษา: หลักการและความเป็นไปได้. วารสารเศรษฐศาสตร์รามคำแหง 1 (มกราคม - มิถุนายน): 110.

เอื้ออารีย์ อึ้งจะนิล. 2564. การรักษาความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพและความโปร่งใสของภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked tax) ในประเทศไทย. วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 (กรกฎาคม): 75-79.

เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และคณะ. 2563. แนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติ: จากภาครัฐสู่ชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร 1 (มกราคม - กุมภาพันธ์): 350-359.

ชนิษฐา สุตพันธ์. ภัยพิบัติทางน้ำและการช่วยเหลือผู้ประสบภัย. วารสารสำนักการระบายน้ำ: 17-22.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

วรรณพงษ์ ดุรงค์เวโรจน์. 2560. ภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (Earmarked Tax): ข้อดี ข้อเสีย และตัวอย่างจากสหรัฐอเมริกา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://wannaphong.blogspot.com/2017/04/earmarked-tax.html> [วันที่สืบค้น 1 ตุลาคม 2565]

กรุงเทพธุรกิจ. 2558. หลักภาษีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ถูก ต้องตรวจสอบได้อย่างละเอียด [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/110168> [วันที่สืบค้น 3 ตุลาคม 2565]

มรรตเทพ วงษ์ วาโย. 2565. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.truelookpanya.com/learning/detail/33122> [วันที่สืบค้น 3 ตุลาคม 2565]

คลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ. บันทึกเหตุการณ์มหาอุทกภัยปี 2554 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://tiwrmdev.hii.or.th/current/flood54.html> [วันที่สืบค้น 3 ตุลาคม 2565]

Michael Ango and Samuel Ibrahim. 2021. Nigeria: Recourse To Earmarked Taxes As An Additional Source Of Government Revenue [Online]. Nigeria. Available from: <https://www.mondaq.com/nigeria/tax-authorities/1059910/recourse-to-earmarked-taxes-as-an-additional-source-of-government-revenue> [2022, October 3]

Department of Fire & Emergency Services. 2021. Emergency Services Levy Collections and Allocations [Online]. Australia. Available from: <https://www.dfes.wa.gov.au/annualreport2021/the-es/> [2022, October 31]

กฎหมาย

พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติการบริหารเงินทุนหมุนเวียน พ.ศ. 2558

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

Fire and Emergency Services Levy Act 2017 No 9

Fire and Emergency Services Legislation (Emergency Services Levy) Amendment Act
2002 No 42